

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

382.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

УКАЗ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВОЗДУХОПЛОВСТВО

Се прогласува Законот за воздухопловство, што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 15 јануари 2024 година.

Бр. 08-315/1
15 јануари 2024 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р **Talat Xhaferi, с.р.**

ЗАКОН ЗА ВОЗДУХОПЛОВСТВО

ПРВ ДЕЛ ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

(1) Со овој закон се уредуваат дејностите од областа на воздухопловството кои се вршат на територијата и во воздушниот простор на Република Северна Македонија.

(2) Надвор од територијата и воздушниот простор на Република Северна Македонија одредбите од овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон се применуваат на воздухопловите регистрирани во Република Северна Македонија доколку се во согласност со законодавството на државата на чија територија се наоѓа воздухопловот.

(3) Одредбите од овој закон се применуваат на домашните цивилни воздухоплови, а на странските цивилни воздухоплови, кога вршат дејност од областа на цивилното воздухопловство на територијата и во воздушниот простор на Република Северна Македонија.

(4) Одредбите од овој закон се применуваат на државните воздухоплови само ако е тоа изречно предвидено со овој закон.

(5) Одредбите од овој закон се применуваат на цивилните аеродроми, додека на воените аеродроми и на воениот дел од воено-цивилните аеродроми (мешовити аеродроми) се применуваат само ако тоа е изречно предвидено со овој закон.

(6) Дејностите од областа на цивилното воздухопловство се вршат на територијата и во воздушниот простор на Република Северна Македонија во согласност со овој закон, другите домашни прописи, Меѓународната конвенција за цивилно воздухопловство (во натамошниот текст: Чикашката конвенција) и нејзините анекси и другите меѓународни договори кои се ратификувани од страна на Република Северна Македонија.

Член 2

(1) Република Северна Македонија има целосен и неограничен суверенитет на воздушниот простор над својата територија и организира управување со воздушниот сообраќај и услуги на воздухопловна навигација (во натамошниот текст: ATM/ANS услуги) во тој простор.

(2) Воздушниот простор на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: македонски воздушен простор) е неповредлив.

Член 3

(1) Подзаконските прописи предвидени со овој закон се изготвуваат во согласност со прифатените меѓународни воздухопловни стандарди, препорачани практики и легислатива на Европската Унија, односно EASA, ICAO, ECAC и EUROCONTROL, како и ратификуваните меѓународни договори.

(2) Меѓународните стандарди, регулативи, упатства и препорачани практики на кои овој закон и подзаконските прописи предвидени со овој закон вршат само упатување, се сметаат за прифатени и директно се применуваат.

(3) Подзаконските прописи за државните воздухоплови предвидени со овој закон се изготвуваат од страна на Министерството за внатрешни работи, односно Агенцијата за национална безбедност за воздухопловите кога се користат за полициски активности, Министерството за одбрана за воздухопловите кога се користат за воени активности и Министерството за финансии за воздухопловите кога се користат за царински активности (во натамошниот текст: надлежните државни органи од областа на полицијата, одбраната или царината), а во согласност со соодветните меѓународни стандарди, прописи и процедури.

(4) Владата на Република Северна Македонија донесува подзаконски акти со кои се пропишуваат мерките, начинот и условите за спроведување на стандардите на Европската Унија и меѓународните стандарди, препорачани практики и нормативи од областа на воздухопловството во согласност со одредбите на овој закон.

Член 4

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. Авиопревозник (Air carrier) е лице кое е овластено за вршење на воздушен превоз;

2. Аеродром (Aerodrome) е определена површина (вклучувајќи ги и сите објекти, инсталации и опрема) на копно или во вода или на неподвижен објект, неподвижен објект покрај брег или на пловен објект наменета да се користи, целосно или делумно, за слетување, полетување и движење по површина на воздухоплови;

3. Аеродромска инфраструктура (Airport infra structure) се полетно слетни патеки, патеки за возење, пристанишни платформи, инсталации за вертикална сигнализација и терминална зграда со придружни објекти и инсталации;

4. Аеродромски услуги (Airport services) се услуги кои треба да се обезбедат на воздухопловно пристаниште, а кои се даваат или од телото за управување на воздухопловното пристаниште или од трето лице (како што се противпожарно-спасувачки услуги, итни медицински услуги и други услуги) од кои се исклучени земските услуги на аеродром;

5. ATM/ANS подразбира управување со воздушниот сообраќај и услуги на воздухопловна навигација и опфаќа:

а. ATM функции и услуги (Air Traffic Management) е управување со воздушниот сообраќај што подразбира збир на функции во воздух и на земја (услуги на воздушен сообраќај (ATS), управување со воздушниот простор (ASM) и управување со протокот на воздушниот сообраќај (ATFM)), кои се потребни за безбедно и ефикасно движење на воздухопловите за време на сите фази од летот;

б. ANS услуги (Air navigation services) опфаќаат услуги на воздушен сообраќај (Air Traffic Services-ATS); услуги на комуникација, навигација и надгледување (CNS Services), метеоролошки услуги (MET Services) и услуги на воздухопловно информирање (AIS Services);

в. мрежни функции и услуги (Network functions and services) се услуги кои се даваат со цел обезбедување на детални аранжмани за донесување на заеднички одлуки меѓу земјите-членки на ЕЗВО, давателите на ATM/ANS услуги и функцијата за управување со мрежата;

г. услуги со кои се подобруваат сигналите кои ги испраќаат сателитите од примарните констелации на GNSS за потребите на воздухопловната навигација;

д. изработка на процедури на летање и

г. услуги кои се состојат од создавање и обработка на податоците како и формирањето и испораќа на податоците на општиот воздушен сообраќај за потребите на воздухопловната навигација.

6. Безбедносен преглед (Screening) е примена на технички и/или други средства (вклучувајќи и рачен претрес), наменети за идентификација и/или откривање на оружје, експлозивни или други опасни средства, предмети и супстанции кои можат да се користат за извршување на акти на незаконско постапување;

7. Водач на воздухоплов (Pilot-in-command) е пилот назначен од операторот, или од сопственикот, кој е одговорен за безбедно оперирање со воздухопловот за време на вршење на летот;

8. Воздухопловно-информативен регион (Flight Information Region-FIR) е воздушен простор со определени димензии во чии рамки е обезбедена услуга на информирање во лет и услуга на тревожење;

9. Воздушен сообраќај (Air traffic) е летање на воздухоплови или движење на воздухоплови по површините за маневрирање на аеродром;

10. Воздушен пат (Airway) е контролирана област или дел од воздушниот простор воспоставен во форма на коридор;

11. Воздушен превоз (Air service) е лет или серија на летови која се врши заради превоз на лица, стока и пошта за надоместок и/или наемнина;

12. Воздухопловна манифестација (Air Show) е активност организирана заради изложба на воздухопловна техника (Stating display), изведба на летачка - падобранска програма (Flying display) или и двете истовремено, а којашто е наменета за публика односно јавност;

13. Воздухопловно пристаниште (Airport) е која било површина посебно приспособена за вршење на воздушен превоз;

14. Воздухоплов (Aircraft) е секоја направа што може да се одржува во атмосферата поради реакција на воздухот, освен реакцијата на воздухот што се одбива од површината на земјата;

15. Воздухоплови кои не се според ICAO стандардите (Aircraft other than ICAO standard aircraft) се ултра-лесните летала (микролесните), моторизирани крила и крилата за слободно летање (змејови, параглајдери и други);

16. Воздухоплов без екипаж (Unmanned aircraft) е секој воздухоплов кој оперира или е дизајниран да оперира самостојно или да биде управуван од далечина без пилот во него;

17. Воздухопловна информација (Aeronautical information) е информација која произлегува од групирање, анализирање и креирање на воздухопловни податоци;

18. Воздухопловно-информативен циркулар (Aeronautical Information Circular-AIC) е известување што содржи информации кои не се издаваат со NOTAM или што не влегуваат во AIP, а се од административна природа и се однесуваат на воздухопловна навигација, техничко - административни работи, на одредби од прописите или на безбедноста на летањето;

19. Воздушно патролирање (Air policing) е мирновременска мисија на НАТО, која вклучува употреба на Систем за набљудување и контрола на воздушниот простор (ASACS), воздухопловна команда и контрола (BK2), како и соодветни средства за противвоздушна одбрана (ПВО), вклучувајќи и воздухоплови за престретнување, со цел зачувување на интегритетот на воздушниот простор на земјите на НАТО, а со тоа и на воздушниот простор на Република Северна Македонија;

20. Време во кое воздухопловното пристаниште е отворено (Operation time of airport) е времето од почетокот до крајот на работата на правното лице што дава аеродромски услуги и земски услуги на аеродром;

21. Давател на земски услуги на аеродром (Supplier of groundhandling services) е правно или физичко лице што на трети лица им обезбедува една или повеќе категории на земски услуги на аеродром;

22. Дел (Part) значи кој било елемент на производ, како што е дефинирано со проектот за тој тип на производ;

23. Дозвола (Licence) е исправа со која се потврдува дека имателот на дозволата е способен за вршење на определени стручни работи поврзани со безбедноста во воздухопловството;

24. Државен воздухоплов (State aircraft), во смисла на овој закон, е воздухоплов кога врши воени, полициски и/или царински активности;

25. ЕЗВО е Европска заедничка воздухопловна област воспоставена со Мултилатералната спогодба меѓу Европската заедница и нејзините земји членки, Република Албанија, Босна и Херцеговина, Република Бугарија, Република Хрватска, Република Северна Македонија, Република Исланд, Република Црна Гора, Кралството Норвешка, Романија, Република Србија и Мисијата на Обединетите нации за привремена администрација на Косово за основање на Европска заедничка воздухопловна област;

26. ECAC (European Civil Aviation Conference) е Европска конференција за цивилно воздухопловство;

27. EASA (European Union Aviation Safety Agency) е Агенција на Европската Унија за безбедност во воздухопловството;

28. EUROCONTROL е Европска организација за безбедност на воздухопловната навигација;

29. Ефикасност на безбедноста (Safety performance) е успешност на Европската Унија, земјите-членки или организациите во областа на безбедноста, како што е утврдено во нивните цели вредности на ефикасноста на безбедноста и индикатори на ефикасноста на безбедноста;

30. Забранета зона (Prohibited area) е дел од македонскиот воздушен простор со утврдени димензии над одредена територија во која е забранет воздушен сообраќај;

31. Зборник на воздухопловни информации на Република Северна Македонија (Aeronautical Information Publication-AIP) е публикација која содржи воздухопловни информации од траен карактер, есенцијални за воздушниот сообраќај, а која е изготвена од давателот на ATM/ANS услуги и е одобрена од Агенцијата за цивилно воздухопловство;

32. Земски услуги на аеродром (Groundhandling services) се услуги кои им се даваат на корисниците на воздухопловно пристаниште (како што се прифаќање и испраќање на воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта и снабдување на воздухопловот со гориво и мазиво и други услуги);

33. ICAO (International Civil Aviation Organization) е Меѓународна организација за цивилно воздухопловство;

34. Информирање во лет (Flight Information Service-FIS) е услуга која има за цел давање на совети и информации корисни за безбедно и ефикасно одвивање на летот;

35. Инцидент (Incident) е настан, кој не е несреќа, поврзан со операциите на воздухопловот кој влијае или можел да влијае врз нивната безбедност;

36. Исправа (Certificate) е секое уверение, дозвола, одобрение, овластување/рејтинг, потврда (Attestation), согласност или друг документ издаден како резултат на постапка во која се утврдува усогласеноста со применливите услови од соодветната област во воздухопловството;

37. Итно известување (Notice to Airman - NOTAM) е известување дистрибуирано по пат на телекомуникација кое содржи информации кои се однесуваат на воспоставување, состојба или измена на воздухопловно - техничко средство, објект, услуга, процедура или опасност, чиешто навремено доставување е од суштинска важност за учесниците во воздушниот сообраќај;

38. Комерцијален воздушен транспорт (Commercial air transport) е превоз на патници, карго и/или пошта за надоместок и/или закупнина;

39. Контрола на летањето (Air traffic control) е услуга која има за цел раздвојување на воздухоплови и спречување на судир меѓу воздухоплови во лет и на површините за маневрирање и меѓу воздухоплови и препреки на земја, како и да обезбеди редовен проток на воздушниот сообраќај;

40. Корисник на воздухопловно пристаниште (Airport user) е правно или физичко лице одговорно за превоз на патници, пошта и/или стока по воздух од или до соодветното воздухопловно пристаниште;

41. Леталиште (Airfield) е определена копнена или водна површина што ги исполнува пропишаните услови за безбедно полетување и слетување на воздухоплови за вршење на специјализирани операции кои, по правило, се користат за земјоделство, шумарство и слично;

42. Македонски воздушен простор (Macedonian airspace) е воздушниот простор над територијата на Република Северна Македонија;

43. Надоместок на воздухопловно пристаниште (Airport charge) е надоместок кој се наплаќа во корист на телото за управување со воздухопловно пристаниште, а кој го плаќаат корисниците на аеродромот за користење на капацитетите и услугите, кои исклучиво ги обезбедува телото за управување со воздухопловното пристаниште, а кои се однесуваат на слетување, полетување, осветлување и паркирање на воздухоплови, како и за постапување со патници и стока;

44. Настан (Occurrence) е секоја случка поврзана со безбедноста која го загрозува или, која, доколку не се исправи или реши, би можела да го загрози воздухопловот, лицата во него или кое било друго лице и опфаќа, особено, несреќи или сериозни инциденти;

45. Нередовен воздушен превоз (Non-scheduled air services) е секој воздушен превоз кој не е редовен воздушен превоз;

46. Несреќа (Accident) е настан поврзан со работата на воздухоплов кој во случај на воздухоплов со екипаж се случува во периодот кога кое било лице се качува во воздухопловот со намера да лета па се до времето кога сите овие лица се симнале или во случај на воздухоплов без екипаж, се случува во периодот од моментот кога воздухопловот е подготвен за движење заради летање до моментот кога запира на крајот на летот и неговиот примарен погонски систем е исклучен, во кој период:

а) некое лице е смртно или сериозно повредено како резултат на:

- неговиот престој во воздухопловот или
- директен контакт со кој било дел од воздухопловот, вклучувајќи ги и деловите кои се откачиле од воздухопловот или
- директно изложување на издувниот млаз на моторите,

освен кога повредите се од природни причини, се самонанесени или се нанесени од страна на други лица или кога повредите се нанесени на „слепи патници“ кои се кријат надвор од зоните кои вообичаено им стојат на располагање на патниците и екипажот или

б) воздухопловот претрпува оштетување или структурно уништување, кое:

- неповолно влијае врз цврстината на конструкцијата, перформансите или карактеристиките на летањето на воздухопловот и
- нормално би барало голема поправка (ремонт) или замена на оштетениот составен дел,

освен во случај на дефект или оштетување на моторите, кога оштетувањето е ограничено на еден мотор (вклучувајќи ги и неговите заштитни обвивки (капо-тажи) или додатоци) или на оштетување кое е ограничено на елисите, врвовите на крилјата, антените, сондите, лопатките, гумите на тркалата, кочниците, трка-

лата, аеродинамичната оплата на моторот, плочите, вратите на стојниот трап, предните стакла, обвивката на воздухопловот (како малите вдлабнатини или дупки) или помали оштетувања на краците на главниот ротор, краците на роторот на опашката, стојниот трап, како и оштетувања предизвикани од град или судари со птици (вклучувајќи и дупки на радиолокаторот) или

в) воздухопловот исчезнува или е целосно недостапен;

47. Обезбедување (Security) е збир на мерки и активности кои претставуваат комбинација на човечки и техничко-технолошки средства наменети за заштита на цивилниот воздушен сообраќај од акти на незаконско постапување;

48. Објавување на начинот вообичаен во воздушниот сообраќај е објавување во „Зборникот на воздухопловни информации (AIP)“ или за итни известувања (NOTAM) или со воздухопловни информативни циркулари (AIC);

49. Одобрение од контролата на летањето (Air traffic control clearance) е одобрување на воздухопловот летот да го изврши под услови определени од надлежната контрола на летање;

50. Одметнат воздухоплов (Renegade aircraft) е цивилен воздухоплов кој со својот лет и однесување во воздух предизвикува сомневање дека може да биде употребен како оружје за терористички напад;

51. Опасна зона (Danger area) е воздушен простор со определени димензии во кој може да се одвиваат активности опасни за воздушниот сообраќај во одредено време;

52. Оперативен лет (Operational flight) е лет на државен воздухоплов за специјални потреби на кој не можат да се применат општите правила, постапки и прописи за летање туку се применуваат правила, постапки и прописи за летање донесени од страна на надлежните државни органи од областа на полицијата, одбраната или царината;

53. Оператор на воздухоплови (Aircraft operator) значи секое правно или физичко лице кое работи или планира да работи со еден или повеќе воздухоплови;

54. Оперативен минимум за аеродром (Aerodrome operating minima) се ограничувања на употребата на аеродром за полетување, или слетување, обично изразени преку видливост (visibility) или видливост на полетно-слетна патека (RVR-runway visual range), висина на одлука (DA/H) или минимум висина на снижување (MDA/H) и услови на облачност;

55. Оператор на аеродром (Aerodrome operator) е физичко или правно лице кое оперира или предлага да оперира еден или повеќе аеродроми;

56. Патека за возење (Taxiway) е дефинирана патека на аеродром на земја, одредена за возење по земја на воздухопловите со намера да обезбеди врска меѓу еден дел со друг дел од аеродромот, вклучувајќи ја:

а) линијата на патеката за возење за запирање на воздухопловите (Aircraft stand taxi lane). Дел од патека определена како патека за возење одредена да им обезбеди пристап на воздухопловите само до местата за паркирање;

б) патека за возење на платформа (Apron taxiway). Дел од системот на патеката за возење лоциран на платформа одредена да обезбеди директна рута за возење по земја преку платформата;

в) патеката за возење за брз излез (Rapid exit taxiway). Патека за возење поврзана со полетно-слетната патека под остар агол одредена да им овозможи на авионите кои слетуваат да свртат со поголеми брзини од оние кои се постигнуваат на друг излез од патека за возење, на кој начин се сведува на минимум времето на престој на полетно-слетната патека;

57. План на лет (Flight plan) се утврдени податоци кои се доставуваат до единиците за АТС услуги, а кои се однесуваат на планиран лет или на дел од лет на воздухоплов;

58. Платформа (Apron) е определена површина на еден аеродром на земја, на која се прифаќа воздухоплов заради натоварување и растоварување на патници, пошта или стока, за полнење со гориво, паркирање или одржување;

59. Пловидбеност на воздухоплов (Aircraft Airworthiness) е на пропишан начин утврдена способност на воздухопловот за безбеден воздушен сообраќај;

60. Површина за маневрирање (Manoeuvring area) е дел од аеродромот определен за полетување, слетување и за движење на воздухоплови, исклучувајќи ги платформите;

61. Полетно-слетна патека (Runway) е определена правоаголна површина на аеродромот наменета за полетување или слетување на воздухоплови;

62. Потрага и спасување (Search and rescue) на воздухоплов е организиран систем за потрага по воздухоплови и спасување на патниците и екипажот;

63. Познат испраќач (Known consignor) е испраќач на стока или на пошта за своја сопствена сметка и чии процедури ги исполнуваат општите правила и стандарди за обезбедување доволни за да се дозволи превоз на стока или на пошта со кој било воздухоплов;

64. Препрека (Obstacle) е секој статичен (траен или времен) и подвижен објект или делови на истиот, кој:

а) се наоѓа во зоната наменета за движење на воздухопловите по земја или

б) се простира над дефинираните површини наменети за заштита на воздухопловите во лет или

в) се наоѓа надвор од површините утврдени во потточките (а) и (б) на оваа точка, а претставува опасност по воздушниот сообраќај.

65. Програма за обезбедување (Security programme) е збир на правила и постапки коишто се применуваат на национално ниво, на ниво на аеродром, авиопревозник или друго правно лице, кои се дадени во писмена форма и се усвоени, односно одобрени од надлежен орган, со цел за заштита на цивилниот воздушен сообраќај од дејства на незаконско постапување;

66. Производ (Product) значи воздухоплов, мотор или елиса;

67. Редовен воздушен превоз (Scheduled Air Services) е серија од летови, која ги има следниве карактеристики:

а) на секој лет патничките седишта и/или капацитетот за транспорт на карго и/или пошта се достапни за индивидуално купување од јавноста (директно од авиопревозникот или од овластени агенти) и

б) секој лет има за цел вршење на сообраќај меѓу два исти или повеќе аеродроми или:

- согласно со објавен ред на летање или

- со летови кои се толку редовни или чести што претставуваат препознатливи систематски серии;

68. Ред на летање (Timetable) е утврдено време на полетување и слетување на воздухоплови во редовниот воздушен превоз;

69. Регулиран агент (Regulated agent) е агент, шпедитер или кој било друг субјект кој има деловни врски со оператор и кој обезбедува безбедносни контроли кои се прифатени или ги бара надлежниот орган во однос на стока или пошта;

70. Самостоен давател на земски услуги (Self handler) е корисник на воздухопловното пристаниште кој самостојно извршува една или повеќе категории на земски услуги на аеродром;

71. Самостојно давање на земски услуги (Self-handling) е кога корисникот на воздухопловното пристаниште директно извршува сам за себе една или повеќе категории на земски услуги на аеродром, а за што не склучува договор со трето лице. Корисниците на воздухопловното пристаниште не се сметаат меѓу себе како трети лица ако:

- еден од нив има мнозински дел во сопственоста на другоиот или

- ист субјект има поголем дел во сопственоста на двата;

72. Специјализирани операции (Specialized operations) се кои било летачки операции, коишто не претставуваат комерцијален воздушен транспорт и во кои воздухопловот се користи за специјализирани активности како што се: земјоделството, градежништвото, фотографирање, снимање, набљудување и патролирање, рекламирање, проверка на одржување и друго;

73. Сериозен инцидент (Serious incident) е загрозување на безбедноста на еден воздухоплов којшто вклучува околности кои укажуваат дека речиси се случила несреќа;

74. Стручна подготовка (Vocational education) е вид и степен на образование;

75. Стручна оспособеност (Training proficiency) е ниво на знаење и способност за вршење на посебни стручни работи во воздушниот сообраќај со која не се стекнува степен на стручна подготовка;

76. Систем за воздухоплов без екипаж (Unmanned aircraft system-UAS) е воздухопловот без екипаж и опремата за да се контролира од далечина;

77. Субјекти на воздухопловната индустрија (Aviation industry entities) се оператори на воздухоплови, организации за обука, оператори на аеродроми или леталишта, даватели на аеродромски услуги или земски услуги на аеродром, даватели на АТМ/АНС услуги, организации за проектирање, производство или одржување на воздухоплови и други субјекти кои вршат некоја од дејностите во воздухопловството утврдени со овој закон;

78. Тело за управување со воздухопловно пристаниште (Managing body of the airport) е правно лице кое, со или без други активности, има за цел да управува и раководи со аеродромската инфраструктура, да ги корординира и контролира активностите на операторите присутни на соодветното воздухопловно пристаниште или систем на воздухопловни пристаништа, во согласност со законодавството на Република Северна Македонија;

79. Терен (Terrain/Landing strip) е копнена површина која ги задоволува условите за повремено извршување на активности со одреден вид на воздухоплови;

80. Условно забранета зона (Restricted area) е дел од македонскиот воздушен простор над определена територија во која воздушниот сообраќај не може да се врши во определено време и под определени услови;

81. Цивилно воздухопловство (Civil Aviation) е кој било сообраќај кој го вршат само цивилни воздухоплови, со исклучок на сообраќајот кој го вршат државните воздухоплови наведени во членот 3 на Чикашката конвенција;

82. Цивилен воздухоплов (Civil aircraft) е воздухоплов кој врши цивилни активности, односно комерцијален воздушен транспорт, специјализирани или некомерцијални летачки операции, вклучувајќи ги активностите за потрага и спасување, противпожарни активности, активностите за контрола на граници, крајбегна стража и слични активности, како и воздухопловно-спортски активности.

ВТОР ДЕЛ ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ

1. НАДЛЕЖНИ ОРГАНИ

Член 5

(1) За регулирање и спроведување на работите од областа на цивилното воздухопловство утврдени со овој закон надлежни се:

- Министерството за транспорт и врски и
- Агенцијата за цивилно воздухопловство.

(2) За регулирање и спроведување на работите утврдени со овој закон за потребите на државните воздухоплови надлежни се:

- Министерството за одбрана за воздухопловите кога вршат воени активности преку Воено-воздухопловниот авторитет кој е функционално одвоен од операторот на воздухопловите, комадите и единиците кои се под негова контрола,

- Министерството за внатрешни работи, односно Агенцијата за национална безбедност за воздухопловите кога вршат полициски активности и

- Министерството за финансии – Царинската управа за воздухопловите кога вршат царински активности.

(3) За спроведување на безбедносно истражување на воздухопловни несреќи и сериозни инциденти, во смисла на овој закон, Владата на Република Северна Македонија формира Комитет за истрага на воздухопловни несреќи и сериозни инциденти (во натамошниот текст: Комитет за истражување) како независно истражно тело со својство на правно лице.

Член 6

(1) Министерството за транспорт и врски е надлежно за работите од областа на цивилното воздухопловство, и тоа:

а) ја подготвува Националната стратегија за развој на воздухопловството како оперативен документ;

б) ја реализира политиката на Владата на Република Северна Македонија во областа на воздухопловството;

в) ја спроведува политиката на Владата на Република Северна Македонија при доделување на концесии од областа на воздухопловството;

г) предлага закони од областа на воздухопловството и подготвува, донесува и изменува подзаконски акти кои се предвидени со овој закон, како и подзаконски акти со кои се пропишува спроведувањето на стандардите на Европската Унија и меѓународните стандарди, препорачани практики и нормативи од областа на воздухопловството во согласност со одредбите на овој закон;

д) спроведува постапка за привремено ставање на концесија под привремена принудна управа (секвестар);

ѓ) врши други работи утврдени со прописите од областа на воздухопловството.

(2) Националната стратегија за развој на воздухопловството од ставот (1) точка а) на овој член ја донесува Владата на Република Северна Македонија, со период на важност од десет години.

Член 7

(1) За вршење на работите од областа на цивилното воздухопловство утврдени со овој закон се основа Агенција за цивилно воздухопловство (во натамошниот текст: Агенција).

(2) Агенцијата е независно регулаторно тело со јавни овластувања утврдени со овој закон.

(3) Агенцијата ги извршува надлежностите предвидени со прописите на Европската Унија и меѓународните воздухопловни стандарди и препорачани практики во својство на надлежна воздухопловна власт за регулирање, лиценцирање, сертификација и надзор во цивилното воздухопловство во Република Северна Македонија, кои се дејности од јавен интерес.

(4) Агенцијата во својата работа и при донесување на одлуките во рамките на своите овластувања е целосно политички, финансиски и функционално независна од друг државен орган, друго јавно правно лице или трговско друштво што врши дејност од областа на воздухопловството и е непристрасна кон нив.

(5) Агенцијата стекнува статус на правно лице со запишување во Централниот регистар на Република Северна Македонија.

(6) Седиштето на Агенцијата е во Скопје.

(7) Организацијата и работењето на Агенцијата поблиску се уредува со Статутот на Агенцијата, кој особено содржи одредби за:

- седиште на Агенцијата,

- ознака, односно лого на Агенцијата,

- изработка и употреба на печати на Агенцијата,

- начинот на застапување на Агенцијата,

- внатрешна организација на Агенцијата,

- обврска за вработените во однос на чување на доверливост на податоците,

- степен на тајност на актите, документите и други податоци поврзани со работењето на Агенцијата и

- други одредби од значење за работењето на Агенцијата.

(8) Агенцијата има своја ознака, односно лого, утврдени со Статутот.

(9) Во случај на недостаток на стручен кадар во Агенцијата за извршување на определени активности во рамките на своите надлежности, Агенцијата може да ангажира домашни или странски правни или физички лица од областа на воздухопловството, без да има конфликт на интереси.

Член 8

(1) Работата на Агенцијата е јавна.

(2) Агенцијата за својата работа одговара пред Собранието на Република Северна Македонија.

Член 9

(1) Агенцијата ги има следниве надлежности:

- врши работи од својот делокруг во согласност со прописите од областа на воздухопловството, како и врз основа на Националната стратегија за развој на воздухопловството и меѓународните договори од областа на воздухопловството, ратификувани од Република Северна Македонија, со цел за безбедно и редовно одвивање на цивилното воздухопловство,

- врши надзор над примената на прописите од областа на цивилното воздухопловство,

- учествува во подготовка на предлог на закони од областа на воздухопловството,

- подготвува, донесува и изменува подзаконски акти од областа на воздухопловството кои се предвидени со овој закон, како и подзаконски акти со кои се пропишува спроведувањето на стандардите на Европската Унија и меѓународните стандарди, препорачани практики и нормативи од областа на воздухопловството во согласност со одредбите на овој закон,

- спроведува постапка за пристап на давателите на земски услуги на аеродром на пазарот на земски услуги на аеродром на трети лица,

- одобрува изземања, исклучоци и отстапувања од примената на прифатените меѓународни стандарди и препорачани практики кога е тоа предвидено со нив,

- одобрува Зборник на воздухопловни информации,

- води постапка и донесува управни акти за издавање, продолжување, обновување, ограничување, промена, суспендирање, повлекување и/или пренос на исправи и други управни акти кога тоа е утврдено со овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон, како и евиденција на истите,

- врши регистрација на воздухоплови, аеродроми, леталишта и евиденција на терени,

- предлага мерки за развој и примена на нови технологии во воздухопловството,

- врши заштита на правата на патниците, правата на патниците со инвалидитет и намалена подвижност во воздушниот сообраќај,

- издава одобренија за летање и дезигнации за домашни авиопревозници,

- изготвува и/или препорачува литература од областа на воздухопловството и упатства за субјектите на воздухопловната индустрија и

- врши други работи утврдени со прописите од областа на воздухопловството.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член одредени активности од надлежност на Агенцијата ги врши EASA, кога тоа е определено со меѓународен договор, со овој закон и со подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

(3) Агенцијата во рамките на своите надлежности утврдени со овој закон и подзаконските акти донесени врз основа на овој закон може да одобри изземање од примената на пропишаните услови на одредено физичко или правно лице само во случај на итни непредвидени околности или итни оперативни потреби на тоа лице. Изземањето може да биде со ограничено траење, односно до завршувањето на итните непредвидени околности или итните оперативни потреби, под услов тоа да не влијае негативно на нивото на безбедност.

Член 10

(1) На постапките предвидени со овој закон супсидијарно се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка, доколку со овој закон или со подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон поинаку не е определено.

(2) Формата, содржината и евиденцијата на исправите и другите управни акти издадени од страна на Агенцијата согласно со овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон, како и постапката за нивно издавање, продолжување, обновување, промена и/или пренос, ги пропишува Агенцијата.

(3) За издавањето, продолжувањето, обновувањето, промената и/или преносот на исправите и другите управни акти од ставот (2) на овој член се плаќа надоместок, чија висина ја пропишува Управниот одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реалните административни и надзорни трошоци.

Член 11

Органи на Агенцијата се: Управен одбор и директор.

Член 12

(1) Управниот одбор се состои од три члена, од кои еден е претседател.

(2) Со работата на Управниот одбор раководи претседателот на Управниот одбор.

(3) Претседателот и членовите на Управниот одбор ги именува Собранието на Република Северна Македонија, на предлог на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Северна Македонија, со мандат од четири години, со можност за уште еден мандат.

(4) За претседател и за членови на Управниот одбор можат да бидат именувани лица кои имаат завршено високо образование од областа на техничките, правните или економските науки, со работно искуство од најмалку пет години од областа на воздухопловството и со активно познавање на англискиот јазик.

(5) За претседател и за членови на Управниот одбор можат да бидат именувани лица од редот на вработените во Агенцијата и вработените во други правни лица што вршат дејност од областа на цивилното воздухопловство основани од државата, освен ако тоа не претставува конфликт на интереси во согласност со закон.

(6) Претседателот и членовите на Управниот одбор се именуваат не подоцна од 60 дена пред истекот на мандатот на нивните претходници.

(7) За времетраењето на мандатот, претседателот и членовите на Управниот одбор не можат да бидат: пратеници во Собранието на Република Северна Македонија, членови на Владата на Република Северна Македонија, лица кои извршуваат должности во органите и телата на политички партии, членови на Управни и Надзорни одбори на јавни претпријатија или акционерски друштва, или членови на друг вид на асоцијација на правни или физички лица кои би можеле да доведат до конфликт на интереси.

(8) Претседателот, член на Управниот одбор, лицата во брачна или вонбрачна заедница со претседателот или членот на Управниот одбор, роднини по права линија до втор степен, не можат да се стекнат со акции односно удели, директно или индиректно, во организација што извршува активности директно поврзани со надлежностите на Агенцијата.

(9) За претседател и за членови на Управниот одбор не можат да бидат именувани лица кои се осудени со правосилна судска пресуда за кривично дело на казна затвор во траење подолго од шест месеци или мерка забрана за вршење професија, дејност или должност за времетраење на казната или мерката.

(10) Ако постапката за именување не е завршена пред истекот на мандатот на претседателот и на членовите на Управниот одбор чиј мандат е истечен, претседателот и на членовите на Управниот одбор можат да продолжат да ја вршат својата функција, но не подолго од шест месеци.

(11) Претседателот на Управниот одбор има право на месечен надоместок во висина од 50% од просечната месечна нето-плата на ниво на Република Северна Македонија, а членовите на Управниот одбор имаат право на месечен надоместок во висина од 40% од просечната месечна нето-плата на ниво на Република Северна Македонија.

(12) Средствата за месечниот надоместок и другите трошоци на претседателот и членовите на Управниот одбор се обезбедуваат од средствата на Агенцијата, утврдени со годишниот финансиски план.

Член 13

(1) Управниот одбор одлучува на седници.

(2) Седниците ги свикува претседателот на Управниот одбор, најмалку еднаш месечно.

(3) Седниците на Управниот одбор се јавни. По исклучок, Управниот одбор може да одлучи дали седницата или расправата по некоја точка ќе биде затворена за јавноста.

(4) Одлуките на Управниот одбор се донесуваат со мнозинство гласови од вкупниот број на членови на Управниот одбор.

Член 14

Управниот одбор на Агенцијата е надлежен да:

- донесува Статут и други акти на Агенцијата,
- усвојува предлог и донесува годишна програма за работа и развој,
- усвојува предлог и донесува годишен финансиски план,
- усвојува годишен финансиски извештај со завршна сметка,
- усвојува извештај за реализација на годишната програма за работа и развој,
- го именува директорот на Агенцијата во согласност со овој закон,
- ги донесува општите акти за внатрешна организација и систематизација на работните места, плати на вработените, како и тарифници и трошковници за работењето на Агенцијата,
- соработува со други државни органи и институции и органи на единиците на локалната самоуправа,
- доставува извештаи, препораки и предлози до Собранието на Република Северна Македонија и други државни органи и институции од областа на цивилното воздухопловство и
- врши други работи утврдени со Статутот и со овој закон.

Член 15

(1) Собранието на Република Северна Македонија, по предлог на Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Северна Македонија, може да ги разреши претседателот и членовите на Управниот одбор на Агенцијата пред истекот на мандатот за кој се именувани, поради следниве причини:

- на негово барање,
- во случај на спреченост на вршење на функцијата поради болест подолго од шест месеци или смрт,
- прифаќање на функција или работа што е неспојлива со неговата функција член на Управниот одбор,

- ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на казна затвор во траење подолго од шест месеци или мерка забрана за вршење професија, дејност или должност, со денот на изрекувањето на казната или мерката,

- сторил повреда на прописите од областа на воздухопловството или злоупотреба на функцијата и

- неоправдано отсутствувал на три седници едноподруго или на пет седници во тековната година.

(2) Недоставувањето на годишна програма за работата и развој на Агенцијата, како и годишен финансиски извештај до Собранието на Република Северна Македонија е основ за колективно разрешување на претседателот и членовите на Управниот одбор.

(3) Доколку во согласност со ставовите (1) и (2) на овој член постои причина за разрешување на член на Управниот одбор на Агенцијата пред истекот на мандатот за кој е именуван, Управниот одбор на Агенцијата треба да ја извести Комисијата за прашања на изборите и именувањата на Собранието на Република Северна Македонија во рок од седум дена од денот на дознавањето на причината.

Член 16

(1) Со работата на Агенцијата раководи директор.

(2) Директорот на Агенцијата го избира Управниот одбор на Агенцијата по пат на јавен оглас, кој се објавува во најмалку три дневни весници кои се издаваат на целата територија на Република Северна Македонија, од кои еден од весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

(3) Мандатот на директорот е четири години, со можност за уште еден последователен мандат.

(4) За директор на Агенцијата може да биде избрано лице кое ги исполнува следниве услови, и тоа:

1) е државјанин на Република Северна Македонија;

2) во моментот на изборот со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење професија, дејност или должност;

3) има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен од областа на техничките, правните или економските науки;

4) има најмалку пет години работно искуство од областа на цивилното воздухопловство и најмалку три години работно искуство на раководно место;

5) активно да го користи македонскиот јазик;

6) поседува важечки меѓународно признат сертификат или уверение за активно познавање на англискиот јазик и тоа:

- ТОЕФЕЛ ИБТ најмалку 74 бода,

- ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 6 бода,

- ИЛЕЦ (ILEC) (Cambridge English: Legal) - најмалку B2 (B2) ниво,

- ФЦЕ (FCE) (Cambridge English: First) - положен,

или

- АПТИС (APTIS) – најмалку ниво B2 (B2) и

7) поседува сертификат за познавање на компјутерски програми за канцелариско работење.

(5) Управниот одбор е должен да го именува директорот не подоцна од 30 дена пред истекот на мандатот на неговиот претходник.

(6) Директорот на Агенцијата, лицата во брачна или вонбрачна заедница со директорот на Агенцијата, роднини по права линија до втор степен, не можат да се стекнат со акции односно удели, директно или индиректно, во организација што извршува активности директно поврзани со надлежностите на Агенцијата.

(7) Директорот на Агенцијата не може да биде лице кое е осудено со правосилна судска пресуда за кривично дело на казна затвор во траење подолго од шест месеци или мерка забрана за вршење професија, дејност или должност, за времетраење на казната или мерката.

(8) Директорот е професионално ангажиран во Агенцијата со полно работно време.

Член 17

(1) Директорот раководи со работата на Агенцијата и е одговорен за законитото работење на Агенцијата и ги има следниве надлежности:

- ја претставува и ја застапува Агенцијата,

- предлага, подготвува и донесува подзаконски акти, процедури и упатства за имплементација на подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон и внатрешни процедури за работа,

- издава овластувања на физички или правни лица за вршење на дел од надлежностите на Агенцијата кога тоа е определено со пропис донесен врз основа на овој закон,

- изготвува предлог на годишна програма за работа и развој, годишен финансиски план на Агенцијата, финансиски извештај со завршна сметка и извештај од реализираната годишна програма за работа и развој на Агенцијата,

- предлага општи акти за внатрешна организација и систематизација на работните места, плати на вработените, како и тарифници и трошковници за работењето на Агенцијата,

- предлага акти што ги донесува Управниот одбор,

- ги извршува одлуките донесени од страна на Управниот одбор,

- донесува одлуки, решенија и други акти за кои не одлучува Управниот одбор во согласност со овој закон и Статутот на Агенцијата,

- обезбедува доволен стручен кадар и услови за работење со цел непречено, компетентно и ефикасно вршење на надлежностите на Агенцијата,

- назначува воздухопловни инспектори,

- назначува лица на раководни места во Агенцијата,

- издава воздухопловни информации (Air safety information letter), наредби и/или оперативни директиви,

- организира процес за консултација со субјектите на воздухопловната индустрија,

- соработува со други државни органи и институции, органи на единиците на локалната самоуправа и со невладини организации и здруженија на граѓани и

- врши други работи утврдени со овој закон и со Статутот на Агенцијата.

(2) Директорот има право да присуствува и да учествува на состаноците на Управниот одбор, без право на глас.

(3) Директорот може да поднесе оставка на својата функција во писмена форма до Управниот одбор.

(4) Ако мандатот на директорот е завршен, а постапката за именување директор не е завршена, тогаш директорот може да продолжи да ја врши функцијата сè додека не се именува директор, но не подолго од шест месеци.

Член 18

(1) Директорот може да биде разрешен од страна на Управниот одбор пред истекување на мандатот, во следниве случаи:

- на негово барање,

- во случај на спреченост за вршење на функција поради болест подолго од шест месеци,

- прифаќање функција или работа што се неспојливи со неговата функција на директор,

- ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело на казна затвор во траење подолго од шест месеци или мерка забрана за вршење професија, дејност или должност, со денот на изрекувањето на казната или мерката и

- повреда на прописите од областа на воздухопловството или злоупотреба на функцијата.

(2) Ако директорот биде разрешен согласно со ставот (1) на овој член или постапката за именување на директор не е завршена во наведениот рок од членот 17 став (5) од овој закон или во случај на смрт, Управниот одбор на Агенцијата назначува в.д. директор од редот

на раководните вработени лица во Агенцијата, сè додека не се именува директор, но не подолго од два месеца.

Член 19

Против решенијата на Агенцијата донесени во првостепена управна постапка, незадоволната странка има право на судска заштита пред Управниот суд во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

Член 20

(1) Директорот одлучува за правата, должностите и одговорностите на вработените во Агенцијата.

(2) Директорот обезбедува соодветна и правична застапеност на сите заедници кои живеат во Република Северна Македонија.

(3) Вработените во Агенцијата кои вршат административни работи имаат статус на административни службеници.

(4) За прашањата кои се однесуваат на работниот однос на вработените од ставот (3) на овој член кои не се уредени со овој закон и со колективен договор, се применуваат одредбите од Законот за административните службеници, Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работните односи.

(5) Вработените во Агенцијата кои вршат помошни-технички работи имаат статус на помошно-технички персонал.

(6) За прашањата кои се однесуваат на класификацијата, евиденцијата, вработувањето и мобилноста на вработените од ставот (5) на овој член се применува Законот за вработени во јавен сектор, а за другите прашања во врска со работниот однос се применуваат општите прописи за работните односи и колективните договори.

(7) Начинот на утврдување на основната плата и на додатоците на плата на вработените во Агенцијата се уредува со колективен договор.

Член 21

(1) Агенцијата се финансира од:

- дел од надоместокот остварен за користење на ATM/ANS услугите во македонскиот воздушен простор, со цел надоместување на трошоците на Агенцијата за надзор на работењето на давателите на ATM/ANS услуги,

- надоместок за издавање, продолжување, обновување и промена на исправи и други управни акти, предвидени со овој закон или подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон, како и за континуиран надзор во врска со дејностите во воздухопловството од членот 23 од овој закон, со исклучок на ATM/ANS услугите,

- надоместок за преглед на воздухоплов,

- надоместок за утврдување и проверка на стручна-на способност на персоналот во воздухопловството,

- надоместок од секој патник во заминување од аеродромите во Република Северна Македонија за потребите на Агенцијата и за унапредување на воздухопловството и

- донации, глоби, заеми и друга финансиска и техничка помош и други надоместоци утврдени со овој закон и други прописи донесени врз основа на овој закон.

(2) Висината на делот од надоместокот од ставот (1) алинеја 1 на овој член се утврдува врз основа на одобрениот годишен финансиски план со трошковник на Агенцијата, во зависност од административните трошоци и трошоците за континуиран надзор на давањето на ATM/ANS услуги, на начин пропишан во согласност со членот 58 став (6) од овој закон.

(3) Висината на надоместоците од ставот (1) алинеи 2, 3 и 4 на овој член ја пропишува Управниот одбор на Агенцијата со тарифник, во зависност од реално направените административни и надзорни трошоци.

(4) Висината на надоместокот од став (1) алинеја 5 на овој член се утврдува од страна на Управниот одбор на Агенцијата со тарифник во зависност од административните трошоци и трошоците за безбедносен и континуиран надзор. Висината на надоместокот не може да биде поголема од едно евро во денарска противвредност.

(5) Надоместокот од ставот (1) алинеја 5 на овој член авиопревозниците го наплатуваат во свое име, а за сметка на Агенцијата. Авиопревозниците на барање на Агенцијата ѝ доставуваат извештај за бројот на превезени патници во заминување од аеродромите во Република Северна Македонија, за бројот на патници кои се изземени од плаќање на надоместокот од ставот (1) алинеја 5 на овој член, како и за вкупниот износ на наплатениот надоместок.

(6) Надоместокот од ставот (1) алинеја 5 на овој член авиопревозниците го пресметуваат во патничката карта на секој патник во заминување од аеродромите во Република Северна Македонија, со исклучок на:

- патници во случај кога воздухопловот кој ги превезувал е вратен на аеродромот од кој полетал поради виша сила,

- патници на летови кои се вршат со воздухоплов со капацитет помал од 20 седишта,

- деца на возраст до две години,

- транзитни патници и

- патници со сервис-карти (ID 00, ID 90).

(7) Операторот на аеродромот до Агенцијата, врз основа на меѓусебен договор, доставува месечен извештај со податоци за бројот на патници во заминување од аеродромите во Република Северна Македонија прикажани за секој авиопревозник посебно, во согласност со ставот (6) на овој член. Врз основа на овој извештај Агенцијата доставува фактура за надоместокот до секој авиопревозник, со рок на плаќање од 15 дена, пресметан по среден курс на Народна банка на Република Северна Македонија на денот на издавањето на фактурата.

(8) Во случај кога авиопревозникот нема да го плати надоместокот во рокот утврден во ставот (7) на овој член, Агенцијата му издава опомена за плаќање на долгот. Доколку авиопревозникот не го плати долгот ни по издадената опомена, Агенцијата може да поведе судска постапка и да одбие издавање одобрение за летање на странски воздухоплов во македонскиот воздушен простор или да го повлече издаденото одобрение од членот 41 од овој закон, односно да забрани летање на авиопревозникот.

(9) Средствата од ставот (1) на овој член се уплаќаат на сметка на Агенцијата, а се користат за функционирање на Агенцијата, инвестициско и тековно одржување, за обука и стручно усовршување на вработените и за унапредување на воздухопловството.

(10) Доколку во случај на воена, војводна или кризна состојба Агенцијата не може да се финансира од средствата од ставот (1) на овој член во тековната година, тогаш средствата за извршување на надлежностите на Агенцијата се обезбедуваат во Буџетот на Република Северна Македонија во согласност со Законот за буџетите.

Член 22

(1) Предлог-годишната програма за работа и развој и предлог-годишниот финансиски план, Агенцијата ги доставува на согласност до Собранието на Република Северна Македонија, најдоцна до крајот на декември во тековната година за наредната година.

(2) Годишната програма за работа и развој и годишниот финансиски план од ставот (1) на овој член ги донесува Управниот одбор, по претходно добиена согласност од Собранието на Република Северна Македонија, најдоцна до крајот на јануари секоја година.

(3) Извештајот за реализација на годишната програма за работа и развој на Агенцијата за претходната година проследен со финансиско - сметководствени из-

вештаи изработени во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување, Управниот одбор на Агенцијата ги усвојува најдоцна до 25 февруари секоја година.

(4) Годишниот финансиски план содржи податоци за приходите и расходите за работењето на Агенцијата.

(5) Извештајот од независен ревизор се доставува до Управниот одбор на Агенцијата, најдоцна до 1 јуни, секоја година.

(6) Извештајот за реализација на годишната програма за работа и развој на Агенцијата за претходната година, Управниот одбор на Агенцијата го доставува на усвојување до Собранието на Република Северна Македонија најдоцна до 30 јуни, заедно со извештајот од независен ревизор.

(7) Ревизијата ја врши надворешен и независен ревизор, избран во согласност со Законот за јавните набавки.

2. ДЕЈНОСТИ ВО ВОЗДУХОПЛОВСТВОТО

Член 23

Дејности од областа на воздухопловството кои ги вршат субјектите на воздухопловната индустрија, според овој закон се:

- 1) комерцијален воздушен транспорт;
- 2) специјализирани операции;
- 3) некомерцијални операции;
- 4) проектирање, производство и одржувањето на воздухоплови;
- 5) изградба, реконструкција и одржување на аеродроми и леталишта;
- 6) аеродромски услуги и земски услуги на аеродром;
- 7) ATM/ANS услуги;
- 8) обука на персоналот во воздухопловството и
- 9) други дејности утврдени со овој закон или други прописи.

3. БЕЗБЕДНОСТ

Член 24

(1) Со цел унапредување на системите за управување со безбедноста и постигнување прифатливо ниво на безбедност во воздушниот сообраќај, Агенцијата донесува Национална програма за безбедност во воздухопловството на предлог на Националниот комитет за управување со безбедноста во воздухопловството, а по претходно добиена согласност од Владата на Република Северна Македонија.

(2) Врз основа на Националната програма за безбедност во воздухопловството од ставот (1) на овој член, Агенцијата ги утврдува Националниот план, политиката за безбедност и целите, индикаторите и целните вредности на ефикасноста на безбедноста за период од пет години, по претходно добиена согласност од Националниот комитет за управување со безбедноста во воздухопловството и истите ги ревидира секоја година.

(3) Организациите за обука на персоналот во воздухопловството, авиопревозниците, операторите на аеродром, давателите на ATM/ANS услуги и организациите за одржување, проектирање и производство на воздухоплови, како и другите субјекти на воздухопловната индустрија изготвуваат Прирачник за управување со безбедноста во согласност со Националната програма за безбедност во воздухопловството, кој го одобрува Агенцијата.

(4) Правните лица од ставот (3) на овој член треба да воспостават и да одржуваат систем за управување со безбедноста во согласност со одобрениот прирачник и со Националната програма за безбедност во воздухопловството.

(5) Агенцијата воспоставува систем за управување со безбедноста во согласност со прифатените стандарди од областа на воздухопловството.

Член 25

(1) Со цел следење на спроведувањето на Националната програма за безбедност во воздухопловството и донесување одлуки за преземање превентивни мерки за отстранување на опасностите по безбедноста на воздухопловството и ефикасно функционирање на целокупниот систем за безбедност на воздухопловството, Владата на Република Северна Македонија формира Национален комитет за управување со безбедноста во воздухопловството (во натамошниот текст: Комитет за безбедност).

(2) Комитетот за безбедност ги врши следниве работи:

- предлага Национална програма за безбедност во воздухопловството, национален план и политика за безбедност, како и цели, индикатори и целни вредности на ефикасноста на безбедноста во воздухопловството, како и нивно изменување,
- го следи придржувањето кон целите, индикаторите и целните вредности на ефикасноста на безбедноста во воздухопловството,
- ги разгледува извештаите за несреќи и сериозни инциденти кои се однесуваат на безбедноста во воздухопловството,
- одлучува за спроведување превентивни мерки за ублажување на ризиците од потенцијални опасности за безбедноста во воздухопловството и
- врши други работи во согласност со Националната програма за безбедност во воздухопловството и другите прописи.

(3) Комитетот за безбедност се состои од по двајца претставници, членови и нивни заменици номинирани од Министерството за транспорт и врски, Министерството за одбрана, Министерството за внатрешни работи, Агенцијата, операторот на воздухопловно пристапиште, давателот на ATM/ANS услуги, здружение на оператори на воздухоплови и претседателот на Комитетот за истражување. Претставниците треба да имаат работно искуство од најмалку три години од областа на воздухопловството и истите се номинираат на барање од претседателот на Комитетот за безбедност.

(4) Претседател на Комитетот за безбедност е директорот на Агенцијата и истиот е овластен и одговорен за управување (администрирање) и координирање на имплементацијата на Националната програма за безбедност во воздухопловството.

(5) За работата во Комитетот за безбедност на номинираните претставници може да им се исплати годишен надоместок во висина од една просечна месечна исплатена нето-плата по вработен на ниво на Република Северна Македонија, доколку правното лице кое ги номинира своите претставници има обезбедено средства за таа намена и доколку претставникот учествувал на најмалку еден состанок на комитетот во таа година.

(6) За својата работа Комитетот донесува Деловник за работа.

Член 26

Заедничките основни правила за безбедност кои се однесуваат на различните дејности во областа на цивилното воздухопловство ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 27

Со цел унапредување на безбедноста на полетно - слетните патеки на аеродромите, Агенцијата донесува Национална програма за безбедност на полетно - слетните патеки, а по претходно добиена согласност од Владата на Република Северна Македонија.

4. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ

Член 28

(1) Аеродромскиот оператор изработува аеродромска програма за обезбедување, во согласност со одредбите од Националната програма за обезбедување во цивилното воздухопловство. Аеродромската програма за обезбедување ја одобрува Агенцијата.

(2) Секој домашен авиопревозник изработува Програма за обезбедување на авиопревозникот во согласност со одредбите во Националната програма за обезбедување во цивилното воздухопловство. Програмата за обезбедување на авиопревозникот ја одобрува Агенцијата.

(3) Секој странски авиопревозник на барање на Агенцијата ја поднесува Програмата за обезбедување на авиопревозникот, одобрена од надлежната воздухопловна власт на земјата која го издала уверението за исполнување на безбедносните услови (АОС).

(4) Давателот на ATM/ANS услуги изработува Програма за обезбедување на давателот на ATM/ANS услуги во согласност со одредбите од Националната програма за обезбедување во цивилното воздухопловство. Програмата за обезбедување на давателот на ATM/ANS услуги ја одобрува Агенцијата.

(5) Аеродромскиот оператор, давателот на ATM/ANS услуги и авиопревозниците се должни да имплементираат мерки за обезбедување, во согласност со соодветните одобрени програми за обезбедување, во насока на зачувување на цивилното воздухопловство од дејства на незаконско постапување.

(6) Сите физички или правни лица присутни на аеродромот мора да ги почитуваат пропишаните услови, правила и мерки за обезбедување.

(7) Владата на Република Северна Македонија ги пропишува посебните услови, правилата и начинот за обезбедување од дејства на незаконско постапување.

(8) На аеродроми каде повеќе од 40 вработени поседуваат аеродромска идентификациона картичка и на кои им е дозволен пристап до безбедно ограничени зони, ќе се воспостават критични делови на безбедно ограничени зони.

(9) Безбедносни контроли на карго и пошта во воздушниот сообраќај може да врши регулиран агент и/или познат испраќач кој ќе гарантира дека прегледаната пратка била заштитена од неовластено влијание од моментот на извршената безбедносна контрола до моментот на товарење во воздухоплов. Регулираниот агент и познатиот испраќач треба да се одобрени од Агенцијата во согласност со ставот (7) на овој член.

(10) Регулираниот агент од ставот (9) на овој член изработува програма за обезбедување во согласност со одредбите од Националната програма за обезбедување во цивилното воздухопловство. Програмата за обезбедување на регулираниот агент ја одобрува Агенцијата.

(11) Испорака на залихи кои се носат за време на лет директно во воздухопловот може да врши овластен набавувач, кој треба да биде одобрен од Агенцијата во согласност со прописот од ставот (7) на овој член.

(12) Овластениот набавувач од ставот (11) на овој член изработува програма за обезбедување во согласност со одредбите од Националната програма за обезбедување во цивилното воздухопловство. Програмата за обезбедување на овластениот набавувач ја одобрува Агенцијата.

Член 29

(1) На секој аеродром, аеродромскиот оператор формира Аеродромски комитет за обезбедување.

(2) Членови на Аеродромскиот комитетот за обезбедување се претставници на:

- операторот на аеродромот,
- домашните авиопревозници,
- давателите на земски услуги на аеродромот,
- странските авиопревозници,
- Агенцијата,
- давателот на ATM/ANS услуги,
- Министерството за транспорт и врски, Министерството за внатрешни работи, Агенцијата за национална безбедност, Министерството за одбрана и Министерството за финансии - Царинската управа и
- претставници на други субјекти доколку нивната дејност е од значење за обезбедувањето.

(3) Комитетот од ставот (1) на овој член ја контролира и ја надгледува имплементацијата на мерките за обезбедување и врши советување за сите други активности директно поврзани со обезбедувањето на аеродромот.

Член 30

(1) Со цел преземање превентивни мерки, организирани акции и елиминација на последиците од дејства на незаконско постапување во цивилното воздухопловство, Владата на Република Северна Македонија формира Национален комитет за обезбедување во цивилното воздухопловство.

(2) Националниот комитет за обезбедување во цивилното воздухопловство се состои од по двајца претставници, членови и нивни заменици од Министерството за транспорт и врски, Министерството за внатрешни работи, Агенцијата за национална безбедност, Министерството за одбрана, Министерството за финансии - Царинската управа, Агенцијата, давателот на ATM/ANS услуги, операторот на аеродромот, давателот на земски услуги на аеродром, домашните авиопревозници и претставници на други субјекти, доколку нивната дејност е од значење за обезбедувањето, номинирани на барање на претседателот на Националниот комитет за обезбедување.

(3) Претседател на Националниот комитет за обезбедување во цивилното воздухопловство е директорот на Агенцијата, во својство на национален координатор за обезбедување во цивилното воздухопловство.

(4) За работата во Националниот комитет за обезбедување во цивилното воздухопловство на номинираните претставници може да им се исплати годишен надоместок во висина од една просечна месечна исплатена нето-плата по вработен на ниво на Република Северна Македонија, доколку правното лице кое ги номинира своите претставници има обезбедено средства за таа намена и доколку претставникот учествувал на најмалку еден состанок на Комитетот во таа година.

(5) За својата работа Националниот комитет за обезбедување донесува Деловник за работа.

(6) Агенцијата, по претходно добиена согласност од Владата на Република Северна Македонија, донесува:

- Национална програма за обезбедување во цивилното воздухопловство,
- Национална програма за обука за обезбедување во цивилното воздухопловство,
- Национална програма за контрола на квалитетот во обезбедувањето во цивилното воздухопловство и
- други програми и планови.

5. ВОЗДУХОПЛОВИ БЕЗ ЕКИПАЖ, СИСТЕМИ ЗА ВОЗДУХОПЛОВИ БЕЗ ЕКИПАЖ И ВОЗДУХОПЛОВНИ МОДЕЛИ

Член 31

(1) Посебните услови за безбедно користење, давање соодветни услуги и вршење летачки операции со воздухоплови без екипаж, системи на воздухоплови без екипаж и воздухопловни модели, за стекнување на соодветните исправи како и за стручна оспособеност на лицата кои ги оперираат овие воздухоплови и системи, поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

(2) Државен воздухоплов без екипаж може да лета во македонскиот воздушен простор во согласност со посебните услови, кои ги пропишуваат министерот за внатрешни работи односно директорот на Агенцијата за национална безбедност за воздухопловите кога се користат за полициски активности, министерот за одбрана за воздухопловите кога се користат за воени активности и министерот за финансии за воздухопловите кога се користат за царински активности, земајќи ја предвид безбедноста на цивилниот воздушен сообраќај.

ТРЕТ ДЕЛ
ВОЗДУШЕН СООБРАЌАЈ

1. УСЛОВИ ЗА ВРШЕЊЕ ВОЗДУШЕН СООБРАЌАЈ

Член 32

(1) За воздушен сообраќај може да се користи воздухоплов кој ги исполнува условите пропишани со овој закон и подзаконските прописи, донесени врз основа на овој закон.

(2) Во воздушниот сообраќај воздухопловите се користат во согласност со видот, категоријата и намената, определени во уверението за пловидбеност, односно употребната дозвола.

(3) Правилата на летањето на воздухопловите ги пропишува директорот на Агенцијата.

(4) Правилата за оперативното летање и посебните воздухопловни активности на државните воздухоплови ги пропишуваат министерот за внатрешни работи, односно директорот на Агенцијата за национална безбедност за воздухопловите кога се користат за полициски активности, министерот за одбрана за воздухопловите кога се користат за воени активности и министерот за финансии за воздухопловите кога се користат за царински активности.

Член 33

(1) Во случај кога воздухоплов што е запишан во регистарот на воздухоплови на Република Северна Македонија се користи во друга земја од страна на оператор кој има седиште или постојан престој во таа држава, а врз основа на договор за закуп, чартер или сличен договор за воздухопловот, Република Северна Македонија може, со договор меѓу воздухопловните власти, да и ги пренесе на таа земја сите или дел од функциите и должностите на Агенцијата кои произлегуваат од членовите 12, 30, 31 и 32-а на Чикашката конвенција. Во тој случај Република Северна Македонија како земја на регистарот на воздухопловот се ослободува од одговорноста во однос на пренесените обврски.

(2) Во случај кога воздухоплов што е запишан во регистарот на воздухоплови на друга земја се користи во Република Северна Македонија од страна на оператор кој има седиште или постојан престој во Република Северна Македонија, а врз основа на договор за закуп, чартер или сличен договор за воздухопловот, земјата на регистарот на воздухопловот може со договор меѓу воздухопловните власти да и ги пренесе на Република Северна Македонија сите или дел од функциите и должностите на воздухопловните власти на таа земја кои произлегуваат од членовите 12, 30, 31 и 32-а на Чикашката конвенција. Во тој случај земјата на регистарот на воздухопловот се ослободува од одговорноста во однос на пренесените обврски.

(3) Во договорот од ставовите (1) и (2) на овој член мора точно да се наведе кои функции и должности се пренесуваат во согласност со членот 83-bis од Чикашката конвенција.

(4) Преносот на функциите и должностите ќе има ефект откако склучениот договор од ставовите (1) и (2) на овој член, ќе биде доставен до ИКАО и објавен согласно со членот 83 од Чикашката конвенција.

(5) Одредбите од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член се применуваат и на случаите на кои се однесува членот 77 од Чикашката конвенција.

(6) Важноста на договорот за пренос од ставовите (1) и (2) на овој член се утврдува во согласност со периодот на важност на договорот за закуп, чартер или сличен договор за воздухопловот кој се користи во согласност со членот 83-bis од Чикашката конвенција.

(7) Заверени копии од склучениот договор за пренос и од уверението за исполнување на безбедносни услови (АОС) на авиопревозникот се носат во воздухопловот што е предмет на договорот за закуп, чартер или сличен договор.

Член 34

(1) Воздушниот сообраќај може постојано или привремено да се забрани над определено подрачје коешто е прогласено за забранета, условно забранета или за опасна зона.

(2) Воздушниот сообраќај над определени подрачја може да се ограничи временски, или со определување на висината под која или над која истиот не смее да се врши.

(3) Забранетите, условно забранетите и опасните зони се објавуваат на начинот вообичаен во воздушниот сообраќај.

(4) Ако воздухопловот се приближува кон подрачје на забранета, условно забранета или опасна зона или лета низ неа, или влезе во воздушниот простор на Република Северна Македонија без одобрение, надлежната контрола на летање во тој дел на македонскиот воздушен простор е должна да преземе мерки за враќање на воздухопловот на патеката на летот определена во одобрениот план на летот, согласно со подзаконскиот пропис од ставот (6) на овој член.

(5) Ако водачот, односно операторот на воздухопловот од ставот (4) на овој член не постапи по инструкцијата на надлежната контрола на летање истата, по потреба, иницира постапка за пресретнување на воздухопловот.

(6) Посебните услови кога се врши пресретнување и начинот на пресретнување на воздухоплов во согласност со ставовите (4) и (5) на овој член ги пропишува Владата на Република Северна Македонија.

Член 35

(1) Забрането е насочување на светла, ласери и одблесоци кон воздухоплови во лет.

(2) Забранета е употреба на уреди за попречување на глобалните системи за сателитска навигација.

Член 36

(1) Во случај на опасни и неповолни временски услови, хуманитарни активности, активности за заштита на луѓе и имот од пожар, град и друго, како и за експедитивност на воздушниот сообраќај, надлежната контрола на летање, по исклучок од членот 41 став (2) од овој закон, може да одобри прелет на воздухоплов во македонскиот воздушен простор.

(2) Ако воздухопловот од ставот (1) на овој член слета на територијата на Република Северна Македонија, надлежната контрола на летање има обврска без одлагање да ги извести Агенцијата, Министерството за одбрана и Министерството за внатрешни работи.

Член 37

(1) Рагети против градоносни облаци можат да се лансираат само врз основа на согласност од надлежната контрола на летање.

(2) Субјектите, посебните услови и начинот на лансирање на ракетите од ставот (1) на овој член ги пропишува Владата на Република Северна Македонија.

Член 38

(1) На воздушен пат, односно во терминална област и аеродромска зона и над воздухопловно пристаниште, забрането е скокање со падобран од воздухоплов во лет, освен ако воздухопловот се наоѓа во опасност или ако одобрение за скокање дала надлежната контрола на летање во согласност со овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

(2) Посебните услови, начинот и правилата на скокање со падобран од воздухоплов ги пропишува директорот на Агенцијата.

(3) Правилата за воено падобрански активности ги пропишува министерот за одбрана.

Член 39

(1) Владата на Република Северна Македонија може да го забрани, односно да го ограничи летањето во воздушниот простор на Република Северна Македонија доколку тоа го бараат интересите на одбраната, националната безбедност или јавниот интерес.

(2) Давателот на АТМ/АNS услуги, по барање на Министерството за одбрана и/или Министерството за внатрешни работи, а во согласност со подзаконскиот пропис од членот 60 став (1) од овој закон е должен, во определен дел на воздушниот простор или на определен аеродром, привремено да го забрани или да го ограничи летањето ако тоа го бараат интересите на одбраната, националната безбедност или безбедноста на летањето на определен воздухоплов или на група воздухоплови.

(3) Забраната на летањето, односно ограничувањето на летањето од ставовите (1) и (2) на овој член, се објавува на начин вообичаен во воздушниот сообраќај, најмалку 48 часа пред часот на влегувањето во сила на забраната или ограничувањето, односно веднаш ако тоа го бараат исклучителни околности.

Член 40

(1) Оперативните летови на македонските државни воздухоплови и воздухопловите на НАТО кога вршат воени или полициски активности со цел заштита на суверенитетот и територијалниот интегритет на Република Северна Македонија и заштита на јавниот ред и мир, се сметаат за летови од посебно значење за безбедноста на Република Северна Македонија.

(2) На летовите од ставот (1) на овој член не се применуваат правилата и прописите за цивилното воздухопловство и за истите не важат дозволиите, уверенијата и другите исправи кои ги издава Агенцијата. Овие летови не подлежат под надзор на Агенцијата.

(3) Летовите од ставот (1) на овој член имаат предност пред останатите летови, освен ако се работи за летови каде што пилотот пријавил состојба на итност, опасност или вонредна состојба.

Член 41

(1) Странски воздухоплов може да лета во македонскиот воздушен простор врз основа на одобрение, освен ако поинаку не е пропишано со меѓународен договор кој го ратификувала Република Северна Македонија или подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

(2) Во случај на прелет, одобрението од ставот (1) се издава како одобрение за влез (clearance) од страна на надлежната контрола на летање во согласност со подзаконските прописи од членот 32 од овој закон, додека во случај на слетување одобрението за влез (clearance) се издава по претходно добиено одобрение за летање во согласност со ставот (3) на овој член.

(3) За странски цивилни воздухоплови кои влегуваат на територијата на Република Северна Македонија, одобрението за летање од ставот (2) на овој член го издава Агенцијата.

(4) За странски државни воздухоплови, воздухоплови на Обединетите нации, воздухоплови кои се користат за потребите на Обединетите нации, воздухоплови кои се користат исклучиво за превоз на лица кои уживаат посебен статус, одобрението за летање од ставот (2) на овој член го издава Министерството за надворешни работи, по претходно добиена согласност од Министерството за одбрана.

(5) По исклучок од ставот (4) на овој член, за странските државни воздухоплови кои вршат воздушно патролирање (Air Policing) не е потребно одобрение за летање.

(6) Посебните услови, начинот и постапката за добивање одобрение за летање на цивилни и државни воздухоплови, ги пропишува Владата на Република Северна Македонија.

Член 42

(1) За оперативните летови на домашните државни воздухоплови, како и за летовите на домашните цивилни воздухоплови не е потребно одобрение за летање.

(2) Странски државен воздухоплов кој не се користи за државни активности се смета за цивилен воздухоплов и треба да има одобрение за летање согласно со членот 41 став (2) од овој закон.

Член 43

(1) Странски воздухоплов, кој според членот 41 од овој закон има одобрение за летање во македонски воздушен простор, може да полета и слета на аеродром што е отворен за меѓународен воздушен сообраќај.

(2) За полетување и слетување на аеродром, терен, односно леталиште што не е отворено за меѓународен сообраќај во ставот (1) на овој член, странски воздухоплов кој врши цивилни летови мора да има и посебно одобрение за аеродромот, теренот, односно леталиштето, што го издава Агенцијата, по претходно мислење на Министерството за одбрана, Министерството за финансии - Царинската управа и Министерството за внатрешни работи, освен ако поинаку не е утврдено со меѓународен договор кој го ратификувала Република Северна Македонија.

(3) Посебното одобрение од ставот (2) на овој член за странски воздухоплови кои вршат државни летови го издаваат надлежните државни органи од областа на полицијата, одбраната или царината.

(4) Министерството за внатрешни работи и Министерството за финансии - Царинската управа, задачите од своја надлежност во врска со слетување на аеродром кој не е отворен за меѓународен воздушен сообраќај ќе ги извршат на местото на слетување на странскиот воздухоплов, а трошоците за овие активности паѓаат на товар на лицето корисник на услугите.

(5) Домашен воздухоплов кој ќе го напушти македонскиот воздушен простор, при повторно враќање, може да слета на територијата на Република Северна Македонија само на аеродром што е отворен за меѓународен воздушен сообраќај или на аеродром, терен, односно леталиште што не е отворено за меѓународен сообраќај доколку има посебно одобрение во согласност со ставот (2) на овој член.

Член 44

(1) На странски воздухоплов му е забрането во македонскиот воздушен простор да носи активно наполнето стрелачко, ракетно, биолошко, хемиско или бомбардерско вооружување, како и активна опрема за снимање, освен ако со меѓународен договор што го ратификувала Република Северна Македонија поинаку не е определено.

(2) За употреба на активна опрема за снимање од воздух странски воздухоплов, со исклучок на воздухоплов без екипаж со МТOW помала од 20kg, мора да има посебно одобрение во согласност со Законот за одбрана.

Член 45

Воздушниот превоз може да се врши како редовен или како нередовен воздушен превоз во домашниот или во меѓународниот воздушен сообраќај.

Член 46

(1) Меѓународен воздушен превоз може да врши домашен авиопревозник кој, покрај условите од членот 51 став (2) од овој закон, ги исполнува и условите предвидени со меѓународните договори што ја обврзуваат Република Северна Македонија, како и со други меѓународни акти со кои се регулира безбедното и уредно вршење на меѓународниот воздушен превоз.

(2) Доколку со меѓународните договори кои ја обврзуваат Република Северна Македонија е предвидено дека редовен воздушен превоз може да врши само по

еден авиопревозник по договорна земја, предност за добивање на дизајнирањата има оној домашен авиопревозник кој прв поднел барање до Агенцијата да биде дизајниран.

(3) Странски авиопревозник може да врши меѓународен воздушен превоз со Република Северна Македонија во согласност со условите од билатералниот или мултилатералниот договор за меѓународен редовен или нередовен воздушен превоз што ја обврзува Република Северна Македонија или во согласност со условите од одобриеното издадено врз основа на членот 41 од овој закон.

(4) По исклучок од ставовите (1), (2) и (3) на овој член, домашен авиопревозник или авиопревозник на земја-членка на ЕЗВО може да врши меѓународен воздушен превоз меѓу Република Северна Македонија и земја-членка на ЕЗВО согласно со подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

Член 47

(1) Авиопревозникот е должен редовно и уредно да го одржува превозот во воздушниот сообраќај.

(2) Операторот на воздухопловното пристаниште, службата за земски услуги на аеродром, службата за обезбедување, службата за одржување на површини за маневрирање, платформи, објекти, инсталации, уреди и опрема, медицинската служба и противпожарната служба, службата на органите за внатрешни работи, службата на царина, надлежната контрола на летање, службата за метеоролошко обезбедување на воздушниот сообраќај, се должни своите работи да ги вршат така што ќе обезбедат редовно и уредно одвивање на воздушниот сообраќај.

(3) Операторот на воздухопловното пристаниште е должен да доставува месечен извештај за редовноста и уредноста на воздушниот сообраќај до Агенцијата.

Член 48

Директорот на Агенцијата ги пропишува правилата за утврдување на листата на авиопревозници кои се предмет на оперативна забрана и ја објавува листата на авиопревозници кои се предмет на оперативна забрана.

Член 49

(1) Заради побрз развој на цивилното воздухопловство и формирање поконкурентни и подостапни цени во воздушниот сообраќај, Владата на Република Северна Македонија и единиците на локалната самоуправа можат да доделуваат финансиска поддршка за поттикнување и развој на воздушниот сообраќај во Република Северна Македонија на домашни и на странски авиопревозници.

(2) Финансиската поддршка од ставот (1) на овој член се определува врз основа на следниве критериуми:

- зголемување на фреквенцијата на летови на одредена дестинација,
- воведување нови дестинации,
- зголемување на број на патници и
- исполнување на условите за вршење на воздушен превоз во согласност со овој закон.

(3) За определување на финансиската поддршка од ставот (1) на овој член, Владата на Република Северна Македонија донесува тригодишна програма, по претходно добиено мислење од Министерството за финансии и од Комисијата за заштита на конкуренцијата.

(4) За определување на финансиската поддршка од ставот (1) на овој член, единиците на локалната самоуправа донесуваат тригодишна програма, по претходно добиено мислење од Комисијата за заштита на конкуренцијата.

(5) Начинот, поблиските критериуми од ставот (2) на овој член и потребната документација која треба да се достави од корисниците на финансиската поддршка од ставот (1) на овој член ги утврдува Владата на Република Северна Македонија, односно Советите на единиците на локалната самоуправа.

(6) Средствата за финансирање на програмата од ставот (3) на овој член се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија, односно од буџетот на единиците на локалната самоуправа.

Член 50

(1) Во случај кога ниту еден авиопревозник нема економски интерес за вршење редовен воздушен превоз на одредена линија во рамките на ЕЗВО, а таквата линија се смета од особено значење за економскиот и за социјалниот развој на одреден регион, Владата на Република Северна Македонија може да ја определи истата како линија од јавен интерес.

(2) Постапката и потребните услови за утврдување на линија од јавен интерес и за изборот на авиопревозникот кој ќе го врши редовниот јавен превоз на таа линија ги утврдува Владата на Република Северна Македонија.

2. ЛЕТАЧКИ ОПЕРАЦИИ

Член 51

(1) Летачките операции можат да се вршат како комерцијален воздушен транспорт, специјализирани и некомерцијални летачки операции.

(2) Начинот и посебните услови за вршење летачки операции, како и за стекнување соодветните исправи за вршење на тие операции, поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 52

(1) Правните или физичките лица кои организираат, примаат, предаваат за воздушен превоз или превезуваат стока или поштенски пратки кои содржат опасни материи, се должни да осигураат дека опасните материи не се забранети за воздушен превоз и дека се соодветно подготвени на начин кој ги исполнува условите во согласност со овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

(2) Посебните услови за организирање воздушен превоз на опасни материи од страна на субјектите за прифаќање, испраќање и подготвување (класифицирање, пакување, обележување и означување) на стока и поштенски пратки кои содржат опасни материи, како и за стручно оспособување за опасни материи и стекнување соодветните исправи, поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

(3) Опасните материи кои се наменети за воздушен превоз и се подготвени во согласност со условите од ставот (2) на овој член се прифаќаат за превоз по површина до и од аеродром во согласност со Законот за превоз на опасни материи во патниот и во железничкиот сообраќај.

3. ИСПРАВИ, КНИГИ И ДРУГИ ДОКУМЕНТИ НА ВОЗДУХОПЛОВ

Член 53

Воздухопловот што се користи за воздушен сообраќај, за време на лет мора да ги има исправите, книгите и другите документи пропишани со Чикашката конвенција, со овој закон и со подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

Член 54

(1) Исправите за пловидбеност и дозволите издадени или валидирани од договорна земја на ИКАО во која еден воздухоплов е регистриран, се признаваат за валидни во Република Северна Македонија во согласност со членот 33 од Чикашката конвенција доколку условите под кои тие се издадени или валидирани се исти или построги од минимум стандардите утврдени во согласност со Чикашката конвенција.

(2) Во врска со членот 33 од Чикашката конвенција, доколку земја-членка на ИКАО во која е регистриран воздухопловот ги пренесе своите надлежности за изда-

вање или валидирање на исправите од ставот (1) на овој член на земјата на операторот во согласност со членот 83-bis од Чикашката конвенција, тогаш во Република Северна Македонија се признава и валидноста на исправите од ставот (1) на овој член, издадени од земјата на операторот дополнително на оние исправи издадени од земјата на регистарот на воздухопловот под услов Република Северна Македонија да е официјално информирана за договорот за пренос на надлежностите склучен во согласност со членот 83-bis од Чикашката конвенција.

(3) Во случај воздухоплов кој е предмет на договор за пренос на надлежности да треба да го користи воздушниот простор на Република Северна Македонија, а Република Северна Македонија не е официјално информирана за договорот за пренос на надлежности склучен во согласност со членот 83-bis од Чикашката конвенција, тогаш земјата на регистарот на воздухопловот останува целосно надлежна согласно со членовите 30, 31 и 32-а од Чикашката конвенција, без оглед на склучениот договор за пренос на надлежности.

4. ОРГАНИЗИРАЊЕ НАТПРЕВАРИ И ВОЗДУХОПЛОВНИ МАНИФЕСТАЦИИ

Член 55

(1) Начинот и посебните услови за организирање натпревар или воздухопловна манифестација ги пропишува директорот на Агенцијата.

(2) На субјектите коишто ќе ги исполнат условите за организирање натпревар или воздухопловна манифестација од ставот (1) на овој член, Агенцијата ќе им издаде одобрение, по претходно извршен надзор и добиено одобрение од давателот на ATM/ANS услуги.

ЧЕТВРТИ ДЕЛ ВОЗДУХОПЛОВНА НАВИГАЦИЈА

1. ATM/ANS УСЛУГИ

Член 56

(1) ATM/ANS услугите се даваат врз ексклузивна основа во рамките на посебни блокови на воздушниот простор, кои се делови од воздухопловниот информативен регион кој спаѓа под надлежност на Република Северна Македонија од страна на давател на ATM/ANS услуги кој треба да е дефиниран од Владата на Република Северна Македонија, под услов да поседува уверение за оспособеност за давање на ATM/ANS услуги.

(2) Во услови на постоење функционален воздушен блок воспоставен со меѓународен договор во согласност со членот 59 од овој закон, кој се протега преку воздушниот простор на Република Северна Македонија, земјите- потписнички заеднички дефинираат со договорот еден или повеќе даватели на ATM/ANS услуги и ги определуваат нивните права и обврски.

(3) Одлуката за дефинирање од ставовите (1) и (2) на овој член се однесува на давање на ATS услуги и метеоролошки услуги и истата ги содржи условите кои треба да ги исполнува дефинираните даватели за време додека трае дефинирањето.

(4) На давателите на ATM/ANS услуги кои имаат главно седиште или регистрирано претставништво во Република Северна Македонија, уверението за оспособеност за давање на ATM/ANS услуги им го издава Агенцијата.

(5) Начинот и посебните услови за давање на ATM/ANS услуги, како и за стекнување на соодветните исправи поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

(6) Начинот на давање на ATM/ANS услуги за потребите на државните воздухоплови се регулира со договор за соработка меѓу давателот на ATM/ANS услуги и надлежните државни органи од областа на полицијата, одбраната или царината.

(7) Агенцијата во соработка со давателот на ATM/ANS услуги изготвува Национален план за ефикасност на давањето на ATM/ANS услуги. Националниот план за ефикасност на давањето на ATM/ANS услуги се изготвува врз основа на податоците кои се добиваат од давателот на ATM/ANS услуги за период од пет години и истиот се ревидира секоја година.

(8) Националниот план за ефикасност на давањето на ATM/ANS услуги се одобрува од Владата на Република Северна Македонија.

(9) Агенцијата ја следи реализацијата на Националниот план за ефикасност на давањето на ATM/ANS услуги од страна на давателот на ATM/ANS услуги.

Член 57

При давање на ATM/ANS услуги се употребуваат мерните единици, кратенките и мерилата што се утврдени со закон, важечките стандарди или меѓународните договори што ја обврзуваат Република Северна Македонија.

Член 58

(1) За користење на ATM/ANS услуги во македонскиот воздушен простор операторот на воздухопловот плаќа надоместок, кој се состои од надоместок со кој се финансираат трошоците за услуги за прелети (En Route Charges) и надоместок со кој се финансираат трошоците за терминални услуги (Terminal Charges).

(2) Надоместокот со кој се финансираат трошоците за услуги за прелети (En Route Charges) од ставот (1) на овој член го наплатува EUROCONTROL и го пренесува на Агенцијата и на давателот на ATM/ANS услуги врз основа на претходно склучен договор.

(3) Дел од надоместокот кој е пренесен на Агенцијата во согласност со ставот (2) на овој член, Агенцијата го пренесува на Центарот за управување со кризи, врз основа на претходно склучен договор за начинот и условите за префрлање на делот од надоместокот и трошковник за потрага и спасување во областа на воздухопловството на Центарот за управување со кризи, кој е претходно одобрен од Агенцијата во зависност од трошоците за организација и координација на потрага и спасување во цивилното воздухопловство.

(4) Надоместокот со кој се финансираат трошоците за терминални услуги (Terminal Charges) од ставот (1) на овој член го наплатува давателот на ATM/ANS услуги или EUROCONTROL. Доколку надоместокот го наплатува EUROCONTROL истиот го пренесува на давателот на ATM/ANS услуги и на Агенцијата, врз основа на претходно склучен договор. Доколку надоместокот го наплатува давателот на ATM/ANS услуги, дел од истиот го пренесува на Агенцијата во согласност со членот 21 од овој закон и претходно склучен договор.

(5) Давателот на ATM/ANS услуги може да задржи воздухоплов или да одбие давање на ATM/ANS услуги во согласност со прописот од ставот (6) на овој член, во случај кога заостанатиот долг нема да биде платен од страна на корисникот на услугите од ставот (1) на овој член.

(6) Начинот на определување на висината на надоместокот од ставот (1) на овој член, начинот на наплата и ослободувањето од плаќање на надоместокот, ги пропишува Владата на Република Северна Македонија во согласност со меѓународните договори ратификувани од Република Северна Македонија.

(7) Од плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член, покрај летовите определени со прописот од ставот (6) на овој член, ослободени од плаќање се летовите на воздухопловите на државните органи на Република Северна Македонија, како и други летови кои можат да бидат ослободени во согласност со прописот од ставот (6) на овој член, по претходно донесена одлука на Владата на Република Северна Македонија.

Член 59

АТМ услугите можат да се даваат и надвор од границите на воздухопловно-информативниот регион, или, пак, правото за нивно обезбедување во некој дел од воздухопловно-информативниот регион да се делегира на друг субјект врз основа на меѓународни договори кои ја обврзуваат Република Северна Македонија.

Член 60

(1) Проектирањето на воздушниот простор (организацијата и структурата), класификацијата, флексибилното користење на воздушниот простор и другите функции неопходни да се обезбеди максимално користење на воздушниот простор (во натамошниот текст: управување со воздушниот простор) ги пропишува Владата на Република Северна Македонија.

(2) Со цел да се обезбеди ефикасно стратешко управување со воздушниот простор (ASM ниво 1), Владата на Република Северна Македонија формира Цивилно-воен комитет за извршување на работите поврзани со управување со воздушниот простор и флексибилно користење на воздушниот простор.

(3) Цивилно-воениот комитет се состои од по двајца претставници, членови и нивни заменици, номинирани од Министерството за транспорт и врски, Агенцијата за национална безбедност, Министерството за одбрана, Министерството за внатрешни работи, Агенцијата и од давателот на АТМ/АNS услуги. Претставниците треба да имаат работно искуство од најмалку три години од областа на воздухопловството и истите се номинираат на барање на координаторот на Цивилно-воениот комитет.

(4) Работата на Цивилно-воениот комитет ја координира претставникот од давателот на АТМ/АNS услуги.

(5) За работата во Цивилно-воениот комитет на номинираните претставници може да им се исплати годишен надоместок во висина од една просечна месечна исплатена нето-плата по вработен на ниво на Република Северна Македонија, доколку правното лице кое ги номинира своите претставници има обезбедено средства за таа намена и доколку претставникот учествувал на најмалку еден состанок на Комитетот во таа година.

(6) За својата работа Цивилно-воениот комитет донесува Деловник за работа.

(7) Со цел обезбедување на секојдневно управување со воздушниот простор (ASM ниво 2), одредениот давател на АТМ/АNS услуги ги извршува должностите на единицата за цивилно-воено управување со воздушен простор. Претставници од Министерството за одбрана треба да учествуваат во работата на единицата.

(8) Со цел обезбедување управување со воздушниот простор во реално време (ASM ниво 3), а врз основа на одлука на Цивилно-воениот комитет, дизајнираниот давател на АТМ/АNS услуги и Министерството за одбрана воспоставуваат постапки/процедури за цивилно-воена соработка и утврдуваат комуникациски систем за заедничко споделување податоци за да се овозможи активирање, деактивирање и повторно доделување на воздушниот простор доделен од страна на единицата од ставот (7) на овој член.

Член 61

(1) Со цел имплементација на концептот на ICAO за воспоставување навигација заснована на перформанси, како и утврдување на спецификациите за воздухопловна навигација во зависност од обемот на АТМ/АNS услуги кои се даваат во воздушниот простор на Република Северна Македонија, Владата на Република Северна Македонија, на предлог на Агенцијата, донесува План за имплементација на навигација заснована на перформанси.

(2) Во планот од ставот (1) на овој член, Владата на Република Северна Македонија ги утврдува глобалните системи за сателитска навигација и сателитскиот

систем за зајакнување на сигнали, со цел подобрување на перформансите на глобалните системи за сателитска навигација кои ќе се користат во воздушниот простор на Република Северна Македонија.

Член 62

(1) Техничките средства, опремата, уредите и објектите за давање на АТМ/АNS услуги се сите оперативни технички средства кои со својата работа и функција се потребни за овозможување безбедно и уредно давање на АТМ/АNS услуги, или се на располагање за користење од страна на учесниците во воздушниот сообраќај.

(2) Техничките средства, опремата, уредите и објектите од ставот (1) на овој член се набавуваат, поставуваат и одржуваат на начин и во состојба која овозможува сигурен и редовен воздушен сообраќај.

(3) Податоците за техничките средства, опремата, уредите и објектите за давање на АТМ/АNS услуги се објавуваат на начин вообичаен за воздушниот сообраќај. Дефектот или престанувањето со работа на определено техничко средство, опрема или уред за давање на АТМ/АNS услуги, веднаш се објавуваат на начин вообичаен за воздушниот сообраќај, а нивните причини треба да се отстранат во што пократок рок.

(4) Техничките средства, опремата, уредите и објектите за давање на АТМ/АNS услуги мора да бидат заштитени од оштетување или уништување.

(5) Препреки, емисиски уреди, објекти, далноводи или други уреди што емитуираат електромагнетни бранови не смеат да се поставуваат на оддалеченост од која со својата работа можат да ја попречат работата на техничките средства и уредите за давање на АТМ/АNS услугите.

(6) Правните лица што даваат телекомуникациски и поштенско-телеграфски услуги, како и услуги на пренос, дистрибуција и снабдување со електрична енергија, се должни да обезбедат приоритет во врските неопходни за давање на АТМ/АNS услугите.

(7) Начинот на поставување, одржување и заштита на техничките средства, уреди и опрема од ставот (1) на овој член ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 63

(1) Правилата и посебните услови за заемна оперативност на системите, нивните составни делови и поврзаните процедури за давање на АТМ/АNS услугите со европската АТМ, мрежа поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

(2) Доколку Агенцијата утврди дека системите или нивните составни делови не се во согласност со правилата и условите за заемна оперативност од ставот (1) на овој член, треба да преземе потребни мерки за ограничување на областа на нивна применливост или да ја забрани нивната употреба, под услов да осигура безбедност и континуитет на операциите.

Член 64

Агенцијата и давателот на услуги на АТМ/АNS услуги ги утврдуваат активностите за реализација на PAN европските задачи и цели дефинирани во European ATM Master Plan (level 3) преку LSSIP.

Член 65

(1) За секој аеродром треба да се утврдат и прифатат начин, постапки и други услови за безбедно полетување и слетување на воздухопловите.

(2) Давателот на АТМ/АNS услуги ги развива и ги утврдува начинот, постапките и другите услови за безбедно полетување и слетување на воздухоплови на контролиран аеродром.

(3) Начинот, постапките и другите услови за безбедно полетување и слетување на воздухоплови на неконтролиран аеродром ги развива и утврдува операторот на аеродромот, по претходна координација со давателот на АТМ/АNS услуги.

(4) Давателот на ATM/ANS услуги и операторот на аеродромот ги доставуваат до Агенцијата на одобрување начинот, постапките и другите услови за безбедно полетување и слетување на воздухоплови утврдени во согласност со ставовите (2) и (3) на овој член.

(5) Одобрените начини, постапки и други услови за безбедно полетување и слетување на воздухоплов се објавуваат на начин вообичаен во воздушниот сообраќај.

(6) Дефинирањето и утврдувањето на начинот, постапките и другите услови за безбедно полетување и слетување на цивилните воздухоплови ги пропишува директорот на Агенцијата.

(7) Начинот, постапките и другите услови за безбедно полетување и слетување на државните воздухоплови кога вршат воени активности ги дефинира и ги утврдува Министерството за одбрана, а по претходно добиено мислење од давателот на ATM/ANS услуги.

Член 66

(1) Давателот на ATM/ANS услуги ги дефинира и објавува на начин вообичаен во воздушниот сообраќај минималните безбедносни нивоа за летање со воздухоплови над препреки.

(2) Оперативните минимума за секој аеродром и постапките за нивно утврдување ги утврдува операторот на воздухоплов за секој аеродром што го користи за слетување и полетување, така што нивоата кои се дефинирани во согласност со аеродромските оперативни минимума не смеат да бидат под нивоата дефинирани во согласност со ставот (1) на овој член.

(3) Начинот, постапките и другите услови за безбедно полетување и слетување при неповолни временски услови, како и начинот на утврдување на аеродромските оперативни минимума, ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 67

(1) Услугата аеродромско информирање за лет може да се обезбедува на неконтролиран аеродром и на контролиран аеродром надвор од работното време на дежиграниот давател на ATM/ANS услуги.

(2) Начинот и посебните услови за давање на услугата аеродромско информирање за лет, одредувањето на аеродромите и воздушниот простор во кои се дава оваа услуга, за стекнување соодветни исправи и за персоналот што ја дава истата, како и другите посебни услови, поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

2. ДАВАТЕЛ НА ATM/ANS УСЛУГИ

Член 68

(1) За вршење на ATM/ANS услуги Владата на Република Северна Македонија основа акционерско друштво со еден акционер, државата - давател на ATM/ANS услуги, во согласност со Законот за трговските друштва.

(2) Начинот на основање, дејностите и начинот на управување се регулирани со актот за основање и со статутот на друштвото.

Член 69

Предметот на работењето на давателот на ATM/ANS услуги е давање на ATM/ANS услуги, обука на ANS персонал, изготвување и редовно ажурирање на Зборникот на воздухопловни информации врз основа на податоците добиени од утврдените оригинатори и други дејности поврзани со воздухопловната навигација.

Член 70

(1) Давателот на ATM/ANS услуги се финансира од:

- делот од надоместокот остварен по основа на давање на ATM/ANS услуги, чија висина се утврдува со трошковник на давателот на ATM/ANS услуги на начин пропишан согласно со членот 58 став (6) од овој закон,

- надоместок за обука на ANS персонал,

- донации, заеми, кредити и друга финансиска и техничка помош и

- надоместоци за вршење други активности на давателот на ATM/ANS услуги.

(2) Висината на надоместокот од ставот (1) алинеи 2 и 4 на овој член, ја утврдува Управниот одбор на давателот на ATM/ANS услуги со тарифник.

Член 71

(1) Давателот на ATM/ANS услуги управува и ги користи техничките средства, уредите, опремата и објектите за давање на ATM/ANS услуги, како и со нив поврзаното земјиште.

(2) Давателот на ATM/ANS услуги мора да ги осигура од оштетување или уништување техничките средства, уредите и опремата за давање на ATM/ANS услуги.

Член 72

(1) Давателот на ATM/ANS услуги донесува програма за давање на ATM/ANS услуги и годишен финансиски план, по претходно добиена согласност од Агенцијата и ги доставува на одобрување до Владата на Република Северна Македонија, најдоцна до крајот на секоја година.

(2) Годишниот финансиски извештај со завршната сметка, ревизорскиот извештај за претходната година и годишниот извештај за работа за претходната година, давателот на ATM/ANS услуги ги доставува до Владата на Република Северна Македонија на одобрување, најдоцна до крајот на мај, секоја година, по претходно добиено позитивно мислење од Агенцијата.

Член 73

(1) Давателот на ATM/ANS услуги мора да биде осигуран за штета причинета на трети лица.

(2) Осигурувањето од ставот (1) на овој член се склучува за одговорност за штета предизвикана во врска со давањето на ATM/ANS услугите.

(3) Доколку висината на осигурителното покритие на кое е договорено осигурувањето од ставот (1) на овој член не е доволна за надоместување на одговорноста на утврдените побарувања во отштетното побарување, за отплатата на непокриениот дел од висината на утврдената штета гарантира Владата на Република Северна Македонија.

(4) Во случај кога Владата на Република Северна Македонија ќе изврши отплата на непокриениот дел од висината на утврдената штета во согласност со ставот (3) на овој член, има право на поврат на средствата.

(5) Давателот на ATM/ANS услуги треба да обезбеди систем на препознавање, процена и намалување на ризиците кои се присутни при давањето на ATM/ANS услугите во согласност со прифатените меѓународни стандарди.

Член 74

(1) Персоналот кој дава ATM/ANS услуги за време на штрајк мора да обезбеди безбеден воздушен сообраќај во согласност со овој закон, другите прописи кои го регулираат штрајкот и со колективните договори.

(2) Персоналот од ставот (1) на овој член за време на штрајк мора да обезбеди нормално извршување на:

- летовите на воздухоплови кои учествуваат во акција на потрага и спасување,

- хуманитарни и здравствени летови и

- оперативните летови на државните воздухоплови кои имаат безбедносен карактер.

ПЕТТИ ДЕЛ
АЕРОДРОМИ, ЛЕТАЛИШТА И ТЕРЕНИ

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 75

Аеродром и леталиште можат да се користат за воздушен сообраќај само ако ги исполнуваат условите за безбедност на воздушниот сообраќај пропишани со овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

Член 76

(1) Аеродромите можат да бидат цивилни, воени и мешовити (цивилно-воени).

(2) Аеродромите според намената се делат на:

1) аеродроми првенствено наменети за воздушен превоз - воздухопловни пристаништа;

2) аеродроми првенствено наменети за воздухопловно-спортски активности - спортски аеродроми и

3) аеродроми за сопствени потреби.

(3) Според видот на воздухопловите и местото на слетување, аеродромите можат да бидат аеродроми за воздухоплови на копно, на вода - хидродроми и аеродроми за хеликоптери - хелидроми (на копно, вода и подигнат објект).

Член 77

(1) Воениот аеродром може да се користи како воздухопловно пристаниште под услов и на начин утврдени со договор меѓу Министерството за одбрана и корисникот.

(2) Со договорот од ставот (1) на овој член се определуваат деловите од аеродромот што можат да се користат за потребите на воздушниот превоз, начинот на користење, условите за одржување и меѓусебните права и обврски на договорните страни.

Член 78

Аеродромите се делат на класи според физичките, градежните и сообраќајните карактеристики на главната полетно-слетна патека и патеките за возење и на категории според степенот на опременост со уреди и средства за приоѓање, слетување, маневрирање и полетување на воздухопловите.

2. ИЗГРАДБА, ОДРЖУВАЊЕ И КОРИСТЕЊЕ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА НА АЕРОДРОМ, ОДНОСНО ЛЕТАЛИШТЕ

Член 79

(1) Посебните услови за изградба, одржување и користење на аеродром, односно леталиште, како и за стекнување соодветните исправи, поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

(2) Посебните услови за изградба, одржување и користење на воените аеродроми ги пропишува министерот за одбрана.

(3) Посебните услови за безбедно користење на терен, како и за стекнување соодветните исправи, поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 80

(1) Во постапката за издавање акти за градење во согласност со Законот за градење, при изградба или реконструкција на аеродром, леталиште или објект на аеродром или леталиште, како и препрека во зоната на аеродромот или леталиштето, инвеститорот е должен да прибави согласност од аспект на безбедноста на воздушниот сообраќај.

(2) Во постапката за издавање акти за градење во согласност со Законот за градење за објекти во и надвор од зоната на аеродромот или леталиштето, инвеститорот е должен да прибави согласност од аспект на безбедноста на воздушниот сообраќај и тоа за издвоени

антенски столбови со височина поголема од 30 метри, оцаи со височина поголема од 30 метри, далноводи под напон поголем од 100 КВ, ветерници со височини поголеми од 30 метри, како и други објекти кои се со височина поголема од 100 метра.

(3) Согласноста од ставовите (1) и (2) на овој член ги издава Агенцијата.

(4) За објектите од ставовите (1) и (2) на овој член за кои се издава одобрение за употреба во комисиите за технички преглед на градбите учествува претставник од Агенцијата.

Член 81

(1) Операторот на аеродромот или леталиштето е должен да ги искористува полетно-слетните и другите патеки, платформата, објектите, инсталациите, уредите и опремата според нивната намена и капацитет во согласност со одредбите од овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

(2) Операторот на аеродромот или леталиштето е должен на воздухоплов кој има одобрение за летање во македонскиот воздушен простор да му овозможи користење на аеродромските објекти и инфраструктура во согласност со важечките прописи и во границите на расположливите капацитети.

Член 82

(1) Авиопревозниците, патниците и другите корисници на аеродромската инфраструктура плаќаат надоместок за воздухопловно пристаниште.

(2) Надоместокот од ставот (1) на овој член е приход на телото за управување со воздухопловното пристаниште.

(3) Надоместокот од ставот (1) на овој член го определува телото за управување со воздухопловното пристаниште, во зависност од трошоците за одржување и користење на аеродромската инфраструктура, на начин и постапка кои ги пропишува министерот за транспорт и врски.

(4) По исклучок од одредбата од ставот (1) на овој член, надоместок не се плаќа за летовите:

- на воздухопловите на државните органи на Република Северна Македонија,

- за летовите за противпожарство,

- за мисијата за воздушно патролирање - Air Policing,

- за хуманитарни цели,

- за воздухопловно-спортска дејност,

- за обука на персонал во воздухопловството организирана од правни лица овластени од Агенцијата,

- за потрага и спасување,

- за калибража и тестирање на техничките средства и уредите за воздушен сообраќај и

- во случаи определени со меѓународни договори или документи кои ги прифатила Република Северна Македонија.

(5) Операторот на воздухопловното пристаниште не може да го користи надоместокот од ставот (1) на овој член кој се однесува на обезбедување на цивилното воздухопловство од дејства на незаконско постапување за други намени, освен за преземање мерки и активности поврзани со обезбедувањето.

Член 83

Времето во кое аеродромот е отворен за сообраќај го утврдува операторот на аеродромот и истиот го објавува на начин вообичаен во воздушниот сообраќај.

Член 84

(1) Во случаите кога ќе се појават проблеми со капацитетот на одреден аеродром, Владата на Република Северна Македонија може да го дезигнира тој аеродром за координиран аеродром или аеродром со олеснет распоред.

(2) На координиран аеродром или аеродром со олеснет распоред Владата на Република Северна Македонија ќе именува физичко или правно лице за координатор на аеродром или независен олеснувач на распоред по извршени консултации со авиопревозниците, операторот на аеродром или Комитетот за координација, доколку таков комитет постои.

(3) На координаторот на аеродром или независниот олеснувач на распоред именувани согласно со ставот (2) на овој член им следува надоместок во висина од една просечната месечна исплатена нето-плата по вработен на ниво на Република Северна Македонија.

(4) На координиран аеродром, Владата на Република Северна Македонија формира Комитет за координација.

(5) Правилата за доделување слотови ги пропишува Владата на Република Северна Македонија.

Член 85

(1) Аеродромот и леталиштето кои ги исполнуваат условите за безбедно полетување, слетување и престој на воздухоплови се запишуваат во регистар на аеродроми односно во регистар на леталишта, и истите се објавуваат во Зборникот на воздухопловни информации. Теренот кој ги исполнува условите за безбедно користење се запишува во евиденција на терени.

(2) Регистарот на аеродроми, регистарот на леталишта и евиденцијата на терени од ставот (1) на овој член ги води Агенцијата.

(3) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот на аеродроми, односно регистарот на леталишта и евиденцијата на терени, ги пропишува директорот на Агенцијата.

(4) Аеродромот, односно леталиштето, се брише од регистарот доколку врз основа на спроведен надзор се констатира дека трајно не ги исполнува условите за безбедно користење или ако сопственикот на аеродромот, односно леталиштето тоа го бара.

(5) Терен кој не ги исполнува условите за безбедно користење Агенцијата го брише од евиденцијата на терени.

Член 86

(1) Воените аеродроми, леталишта и терени кои ги исполнуваат условите за безбедно слетување и престој на воздухоплови се запишуваат во регистарот на воени аеродроми, леталишта и терени, кој го води Министерството за одбрана.

(2) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот на воени аеродроми, леталишта и терени, ги пропишува министерот за одбрана.

Член 87

(1) Операторот на аеродромот ја известува Агенцијата и давателот на ATM/ANS услуги за секоја планирана промена на намената, класата или категоријата на аеродромот, најмалку 60 дена пред денот на настанувањето на промената.

(2) За секоја планирана работа од поголем обем којашто предизвикува затворање на делови од аеродромот или ограничување на користењето на површините за маневрирање, известувањето се доставува најмалку седум дена пред почетокот на работите.

(3) За ненадејни и непредвидени промени, работи и интервенции, операторот на аеродромот веднаш ја известува Агенцијата и давателот на ATM/ANS услуги.

Член 88

(1) Изградбата, поставувањето и обележувањето објекти, инсталации и уреди во зоната на аеродромот и леталиштето, вклучувајќи ги и објектите и уредите за контрола на летањето како и на објектите надвор од зоната на аеродромот и леталиштето коишто можат да влијаат врз безбедноста на воздушниот сообраќај (ан-

тенски столбови, ојаци, кули и слично) и други препреки, се вршат на начин пропишан со овој и друг закон.

(2) Земјиштето во зоната на аеродромот, односно леталиштето и земјиштето во нивна непосредна близина се обработува и се користи на начин пропишан со овој и друг закон.

(3) Посебните услови за поставување, изградба и обележување на препреки, како и за обработка и користење на земјиштето од ставот (2) на овој член, поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 89

Обележувањето на препреките го врши сопственикот односно корисникот на објектот доколку е изграден по изградбата на аеродромот, односно леталиштето, а операторот на аеродромот, односно леталиштето доколку објектот е изграден пред изградбата или реконструкцијата на аеродромот, односно леталиштето.

Член 90

(1) Ако објектот од членот 88 став (1) од овој закон е изграден спротивно на овој закон или подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон, сопственикот е должен да го отстрани на свој трошок, доколку објектот е изграден по изградбата на аеродромот или леталиштето, а доколку е изграден пред изградбата и реконструкцијата на аеродромот или леталиштето отстранувањето ќе го изврши сопственикот или инвеститорот на аеродромот, односно леталиштето на свој трошок и со правичен надоместок.

(2) Одредбата од ставот (1) на овој член се применува и на природни препреки во природно-полетните насоки на аеродромот, односно леталиштето (дрвја, грмушки и слично).

3. АЕРОДРОМСКИ УСЛУГИ И ЗЕМСКИ УСЛУГИ НА АЕРОДРОМ

Член 91

(1) На аеродром и леталиште се организира противпожарно-спасувачко и медицинско обезбедување, а на воздухопловно пристаниште се организира противпожарно-спасувачка служба, служба за итна медицинска помош и служба за земски услуги на аеродром, кои даваат аеродромски услуги, односно земски услуги на аеродром, под услови и на начин кои ги пропишува директорот на Агенцијата.

(2) Противпожарната служба, службата за итна медицинска помош, односно противпожарното обезбедување и медицинското обезбедување, како и службите за земски услуги на аеродром, ги организира операторот на воздухопловното пристаниште односно операторот на аеродромот.

(3) Извршувањето на земските услуги на аеродром, операторот на воздухопловното пристаниште може со договор да му ги додели и на друго правно лице, под услови и начин утврдени со членовите 92 и 93 од овој закон.

(4) На воздухопловното пристаниште се организира снабдување на клипните и млазните воздухоплови со гориво и мазиво, во согласност со важечкиот стандард за квалитет.

(5) На воздухопловното пристаниште треба да има обезбедено гориво и мазиво најмалку за тридневна употреба, во зависност од планираниот обем на сообраќајот на воздухопловното пристаниште.

(6) Ако поради виша сила или друг вонреден настан правното лице што врши снабдување на воздухопловите со гориво и мазиво не е во можност воздухопловот да го снабдува со гориво и мазиво, е должно веднаш по настанувањето на тие околности да ги известат операторот на аеродромот, Агенцијата и надлежната контрола на летање.

Член 92

(1) Пристапот на пазарот за извршување на земски услуги на аеродром, односно неговото организирање, го пропишува директорот на Агенцијата.

(2) Министерството за транспорт и врски до 1 јули секоја година доставува до Европската комисија податоци за воздухопловните пристаништа на територијата на Република Северна Македонија, кои ќе постигнат одредени прагови на сообраќај утврдени со подзаконскиот пропис од ставот (1) на овој член.

(3) Доколку операторот на воздухопловното пристаниште поднесе барање за исклучување или ограничување на давателите на одредени земски услуги на аеродром, нивниот број го определува Агенцијата.

Член 93

(1) Операторот на воздухопловното пристаниште организира и спроведува постапка за избор на даватели на земски услуги на аеродром доколку нивниот број е ограничен во согласност со членот 92 став (3) од овој закон.

(2) Доколку операторот на воздухопловното пристаниште не ги исполни условите за организирање и спроведување на постапката за избор на даватели на земски услуги на аеродром во согласност со членот 92 став (1) од овој закон, Агенцијата организира и имплементира постапка за избор од ставот (1) на овој член.

(3) На постапката за избор на даватели на земски услуги на аеродром од ставовите (1) и (2) на овој член не се применува Законот за јавни набавки.

(4) Одлуката во постапката за избор на даватели на земски услуги на аеродром од ставовите (1) и (2) на овој член ја донесува операторот на воздухопловното пристаниште или Агенцијата, соодветно.

(5) Против одлуките на операторот на воздухопловното пристаниште и на Агенцијата од ставот (4) на овој член, незадоволната страна може да поднесе тужба пред надлежен суд во рок од 15 дена од денот на донесувањето на одлуката за избор. Тужбата го одлага извршувањето на одлуката за избор.

Член 94

(1) Давателот на земски услуги на аеродром и самостојниот давател на земски услуги на аеродром можат да започнат со вршење на услугите по добивањето одобрение од Агенцијата.

(2) Одобрението од ставот (1) на овој член се издава на барање на давателот на земски услуги на аеродром или самостојниот давател на земски услуги, доколку ги исполнува условите пропишани врз основа на членот 91 став (1) од овој закон.

Член 95

(1) Доколку Министерството за транспорт и врски утврди дека земји кои не се страни на Мултилатералната спогодба за основање на ЕЗВО правно и фактички не им обезбедиле на македонските даватели на земски услуги на аеродром и самостојните даватели на земски услуги:

- ист третман кој го имаат давателите на земски услуги на аеродром и самостојните даватели на земски услуги на тие земји во Република Северна Македонија,

- ист третман кој го имаат давателите на земски услуги на аеродром и самостојните даватели на земски услуги во земјите каде што се основани (како национални) и

- ист третман кој го имаат давателите на земски услуги на аеродром и самостојните даватели на земски услуги од земји кои не се страни на Мултилатералната спогодба за основање на ЕЗВО, може целосно или делумно да престане со исполнување на обврските кои произлегуваат од таа спогодба во однос на пристапот на пазарот за овие услуги.

(2) Министерството за транспорт и врски ја известува Европската комисија за видот и опсегот на одлуката од ставот (1) на овој член во рок од 30 дена од денот на донесувањето на истата.

4. ОЛЕСНУВАЊЕ

Член 96

(1) На секој аеродром, аеродромскиот оператор формира Аеродромски комитет за олеснување.

(2) Членови на Аеродромскиот комитет за олеснување се претставници на:

- операторот на аеродромот,
- домашните авиопревозници,
- давателите на земски услуги на аеродромот,
- странските авиопревозници,
- Агенцијата,
- Министерството за транспорт и врски,
- Министерството за внатрешни работи,
- Министерството за финансии - Царинската управа

и

- претставници на други субјекти доколку нивната дејност е од значење за олеснувањето.

(3) Комитетот од ставот (1) на овој член ја контролира и ја надгледува имплементацијата на мерките за олеснување и врши советување за сите други активности директно поврзани со олеснувањето на аеродромот.

(4) Аеродромскиот оператор донесува аеродромска програма за олеснување во согласност со одредбите на Националната програма за олеснување во воздухопловството. Аеродромската програма за олеснување во воздухопловството ја одобрува Агенцијата.

(5) Аеродромскиот оператор е должен да имплементира мерки за олеснување во согласност со одобрената програма за олеснување.

(6) Владата на Република Северна Македонија ги пропишува мерките и процедурите за олеснување во цивилното воздухопловство.

Член 97

(1) Со цел преземање мерки за олеснување во цивилното воздухопловство, Владата на Република Северна Македонија формира Национален комитет за олеснување.

(2) Националниот комитет за олеснување се состои од по двајца претставници, членови и нивни заменици од Министерството за транспорт и врски, Министерството за внатрешни работи, Министерството за финансии - Царинската управа, Агенцијата, операторот на аеродромот, давателите на земски услуги на аеродром, домашните авиопревозници и претставници на други субјекти доколку нивната дејност е од значење за олеснувањето, номинирани на барање на претседателот на Националниот комитет за олеснување.

(3) Претседател на Националниот комитет за олеснување е директорот на Агенцијата, во својство на национален координатор за воздухопловно олеснување.

(4) За работата во Националниот комитет за олеснување на номинираните претставници може да им се исплати годишен надоместок во висина од една просечна месечна исплатена нето-плата по вработен на ниво на Република Северна Македонија, доколку правното лице кое ги номинира своите претставници има обезбедено средства за таа намена и доколку претставникот учествувал на најмалку еден состанок на комитетот во таа година.

(5) За својата работа Националниот комитет за олеснување донесува Деловник за работа.

(6) Владата на Република Северна Македонија донесува Национална програма за олеснување во воздухопловството.

5. КОНЦЕСИИ И ЈАВНО-ПРИВАТНО ПАРТНЕРСТВО

Член 98

Концесија или јавно-приватно партнерство може да се додели за:

- изградба и користење на нов аеродром или лета-лиште или
- реконструкција и користење на постојните аеро-дроми или леталишта.

Член 99

(1) Постапката за доделување концесија или јавно-приватно партнерство од членот 98 од овој закон се врши во согласност со прописите од областа на концесиите и јавното-приватно партнерство.

(2) Периодот за кој се доделува концесијата или јавно-приватно партнерство од членот 98 од овој закон не може да биде подолг од 30 години.

Член 100

Договорите за концесија или јавно-приватно партнерство и права и обврските кои произлегуваат од истите можат да се пренесат со предходна писмена согласност од концедентот или јавниот партнер, доколку со тоа не се загрозува континуирано и квалитетно воспоставување на концесијата или јавното приватно партнерство.

ШЕСТИ ДЕЛ РЕГИСТРАЦИЈА, ДРЖАВНА ПРИПАДНОСТ И ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ВОЗДУХОПЛОВИ

1. РЕГИСТРАЦИЈА И ЕВИДЕНЦИЈА НА ВОЗДУХОПЛОВИ

Член 101

(1) Во македонскиот воздушен простор не смее да лета воздухоплов кој не е регистриран, односно евидентиран.

(2) Воздухопловот регистриран, односно евидентиран во Република Северна Македонија (во натамошниот текст: македонски воздухоплов) има македонска државна припадност.

(3) Агенцијата ги води регистарот и евиденцијата на цивилни воздухоплови на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: регистар на воздухоплови, односно евиденција на воздухоплови).

Член 102

(1) Воздухопловот е регистриран, односно евидентиран во Република Северна Македонија ако е впишан во регистарот на воздухоплови, односно во евиденцијата на воздухоплови.

(2) Во регистарот на воздухоплови се впишуваат сите воздухоплови во согласност со ИСАО стандардите.

(3) Во евиденцијата на воздухоплови се впишуваат сите воздухоплови кои не се во согласност со ИСАО стандардите (ултралесни летала, моторизирани крила и крила за слободно летање), како и аматерски градените воздухоплови.

(4) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот на воздухоплови и евиденцијата на воздухоплови ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 103

(1) Во регистарот на воздухоплови, освен воздухопловите коишто се во сопственост на државјани на Република Северна Македонија, односно домашни правни лица, можат да се впишуваат и странски воздухоплови земени на користење врз основа на договор за лизинг или закуп.

(2) Кога домашно правно лице или државјанин на Република Северна Македонија зема странски воздухоплов под закуп за вршење на воздушен сообраќај, истиот може да се впише во регистарот на воздухоплови ако:

- тоа е предвидено со договорот за закуп,
- договорот за закуп односно лизинг е одобрен од Агенцијата,

- ги исполнува условите од членот 105 став (1) од овој закон и

- се закупува само воздухоплов без летачки екипаж, односно летачките операции ги врши со сопствен екипаж.

(3) Кога домашно правно лице или државјанин на Република Северна Македонија зема странски воздухоплов со екипаж под закуп за вршење на воздушен сообраќај, истиот не се впишува во регистарот на воздухоплови туку Агенцијата му издава одобрение за закуп.

(4) Македонски воздухоплов кој му е даден под закуп на странско правно или физичко лице заради вршење на воздушен сообраќај во странство може, на барање од закупецот, а со согласност на сопственикот, да се запише во странски регистар на воздухоплови, ако тоа е предвидено со прописите на односната земја.

Член 104

(1) Регистарот, односно евиденцијата на воздухоплови се состои од главна книга и збирка на исправи.

(2) Главната книга се состои од уписен, товарен и сопственички лист.

(3) Податоците од главната книга на регистарот на воздухоплови се доставуваат до Централниот регистар на Република Северна Македонија. Агенцијата е должна да го известува Централниот регистар на Република Северна Македонија за секоја промена или бришење на тие податоци во регистарот на воздухоплови.

Член 105

(1) Посебните услови за запишување на цивилен воздухоплов во регистарот, односно евиденцијата на воздухоплови, поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

(2) Воздухоплов кој се користи и како државен и како цивилен воздухоплов се впишува во регистарот на воздухоплови доколку ги исполнува условите од ставот (1) на овој член.

(3) Агенцијата е должна да изврши упис во регистарот, односно евиденцијата на воздухоплови и на подносителот на барањето за упис да му издаде уверение за регистрација, односно евиденција на воздухопловот, доколку се исполнети условите од ставот (1) на овој член.

Член 106

(1) Посебните услови за бришење на цивилен воздухоплов од регистарот и издавање уверение за регистрација, односно бришење од евиденцијата на воздухоплови, поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

(2) Исправите на воздухопловот кој е избришан од регистарот, односно евиденцијата на воздухоплови на Република Северна Македонија, се враќаат во Агенцијата.

(3) За бришењето на воздухопловот од регистарот на воздухоплови Агенцијата ги известува лицата чишто права се запишани во товарниот лист.

Член 107

(1) Воздухоплов кој се користи исклучиво како државен воздухоплов се впишува во регистар на воздухоплови кој го водат надлежните државни органи од областа на полицијата, одбраната или царината.

(2) Посебните услови и процедурата за впишување на државните воздухоплови во регистрите на државните воздухоплови, содржината и начинот на водење на регистрите на државните воздухоплови, како и условите за бришење на државните воздухоплови во регистрите на државните воздухоплови ги пропишуваат министерот за внатрешни работи, односно директорот на Агенцијата за национална безбедност за воздухопловите, кога се користат

за полициски активности, министерот за одбрана за воздухопловите, кога се користат за воени активности и министерот за финансии за воздухопловите кога се користат за царински активности.

2. ДРЖАВНА ПРИПАДНОСТ И ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ВОЗДУХОПЛОВИ

Член 108

(1) Цивилен воздухоплов регистриран, односно евидентиран во Република Северна Македонија врз основа на овој закон, задолжително мора да носи знаци на државна припадност и регистарски ознаки.

(2) Знаци на државна припадност се знамето на Република Северна Македонија и ознаката "Z3" (зулу три).

(3) Начинот и местото на обележување воздухоплови регистрирани и евидентирани во Република Северна Македонија со знаците за државна припадност, регистарските ознаки и другите евиденциски ознаки ги пропишува директорот на Агенцијата за цивилните воздухоплови, односно министерот за внатрешни работи, односно директорот на Агенцијата за национална безбедност за воздухопловите кога се користат за полициски активности, министерот за одбрана за воздухопловите, кога се користат за воени активности и министерот за финансии за воздухопловите, кога се користат за царински активности.

(4) Сите други ознаки и натписи на воздухопловот не смеат да ја попречуваат видливоста на знаците на државната припадност и регистарските ознаки.

Член 109

Странски воздухоплов за време на летањето во македонскиот воздушен простор мора да носи ознаки определени со прописот на земјата во која е регистриран или ознаки предвидени со меѓународна спогодба.

СЕДМИ ДЕЛ УСЛОВИ ЗА БЕЗБЕДНО КОРИСТЕЊЕ ВОЗДУХОПЛОВ, ПРОИЗВОДИ, ДЕЛОВИ И ОПРЕМА НА ВОЗДУХОПЛОВ

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 110

Воздухоплов, производи, делови и опрема на воздухоплов може да се користат само доколку ги исполнуваат условите за безбеден воздушен сообраќај и пловидбеност предвидени со овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

Член 111

(1) Државните воздухоплови впишани во регистрите од член 107 од овој закон се распоредуваат според вид, категорија, намена, тежина, брзина и други посебни поделби.

(2) Распоредувањето, боењето и означувањето, како и употребата на државните воздухоплови впишани во регистрите од член 107 од овој закон ги пропишуваат министерот за внатрешни работи, односно директорот на Агенцијата за национална безбедност за воздухопловите кога се користат за полициски активности, министерот за одбрана за воздухопловите кога се користат за воени активности и министерот за финансии за воздухопловите кога се користат за царински активности.

2. ПРОЕКТИРАЊЕ И ПРОИЗВОДСТВО НА ВОЗДУХОПЛОВИ

Член 112

(1) Посебните услови за проектирање, производство и оценка на сообразност на воздухоплови, производи, делови и опрема на воздухоплов и на падобрани, како и за стекнување на соодветните исправи, поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

(2) Испитување заради оценка на сообразност на новиот тип воздухоплов, мотор, елиса, падобран и опрема на воздухоплов врши EASA.

Член 113

(1) Уверенијата за тип издадени, признати или валидирани од EASA директно се сметаат за признати во Република Северна Македонија, без спроведување постапка за нивно признавање од страна на Агенцијата.

(2) Дополнително уверение за тип (STC), модификации (MODIFICATIONS) и поправки (REPAIRS) на воздухопловите регистрирани во Република Северна Македонија се признаваат доколку истите се одобрени од EASA или од организација за проектирање и производство, овластена или прифатена од EASA или од носителот на уверението за тип на воздухопловот.

3. ОДРЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИ

Член 114

(1) Сопственикот, односно операторот на воздухоплов е должен во текот на користењето да врши прегледи и проверки на воздухоплов, производи, делови и опрема на воздухоплов и да ги одржува во пловидбена состојба, која обезбедува безбеден воздушен сообраќај во согласност со одредбите од овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

(2) Посебните услови за одржување на воздухоплов, производи, делови и опрема на воздухоплов, на падобрани, како и за стекнување на соодветните исправи, поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

(3) Одржувањето и техничката контрола на државните воздухоплови се вршат во согласност со подзаконските прописи донесени од министерот за внатрешни работи, односно од директорот на Агенцијата за национална безбедност за воздухопловите кога се користат за полициски активности, министерот за одбрана за воздухопловите кога се користат за воени активности и од министерот за финансии за воздухопловите кога се користат за царински активности.

4. ПЛОВИДБЕНОСТ НА ВОЗДУХОПЛОВИ

Член 115

(1) Способноста на воздухоплов за безбеден воздушен сообраќај (во натамошниот текст: пловидбеност на воздухоплов) се утврдува со преглед, а се докажува со уверение за пловидбеност на воздухопловот, како и со уверение за преглед на пловидбеност кога тоа е определено со подзаконски пропис донесен врз основа на овој закон.

(2) Пловидбеноста на воздухоплов кој не е според ICAO стандарди се утврдува со преглед, а се докажува со употребна дозвола.

(3) Начинот, посебните услови и постапката за утврдување на пловидбеност на воздухоплови како и за стекнување на соодветните исправи, поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 116

(1) За пловидбеноста на воздухопловот е одговорен операторот на воздухопловот.

(2) Операторот на воздухопловот ја известува Агенцијата за сите околности, настани, пропусти и открити неправилности како на воздухопловот така и во поглед на документацијата, што можат негативно да влијаат на пловидбеноста на воздухопловот.

5. ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 117

(1) Операторите на воздухоплов, операторите на аеродром, давателот на ATM/ANS услуги и пилотите, треба да преземаат мерки за заштита од бучава од воздухопловите.

(2) Максимално дозволените јачини на бучава, односно максималното количество на емисија на гасови кои се создаваат од воздухопловите при полетување и слетување како и посебните услови за стекнување на соодветните исправи, поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

ОСМИ ДЕЛ ПЕРСОНАЛ ВО ВОЗДУХОПЛОВСТВО

Член 118

(1) Како персонал во воздухопловството се сметаат лица кои се стручно оспособени за вршење дејности од значење за безбедноста на воздухопловството, како што се:

а) членови на екипажот на воздухоплов, во кои спаѓаат: пилоти на авиони, хеликоптери, едрилици, балони, воздухоплови кои не се според ICAO стандардите, навигатори летачи, инженери летачи и кабински персонал;

б) лица за одржување и континуирана пловидбеност на воздухопловот, производите, деловите и опремата на воздухопловот (воздухопловно-технички персонал);

в) лица кои даваат ATM/ANS услуги во кои спаѓаат:

- лица одговорни за контрола на летањето (контролори на летање и студенти контролори на летање),
- лица одговорни за обезбедување на воздухопловни информации (AIS персонал),
- лица одговорни за обработка на податоци за лет на воздухоплов (FD персонал),
- лица одговорни за ракување, одржување, ставање надвор од работа и враќање во работа на опремата на функционалниот систем (ATSEP персонал),
- лица одговорни за давање метеоролошки услуги (MET персонал) и
- лица одговорни за регулирање и обезбедување оптимален проток на воздушен сообраќај (FLOW персонал),

г) лица одговорни за подготовка, испраќање и следење на летот (диспечери на лет);

д) лица кои даваат аеродромски услуги и земски услуги на аеродром, во кои спаѓаат:

- лица одговорни за прифаќање и испраќање воздухоплови, патници, багаж, стока и пошта,
- лица одговорни за противпожарство и спасување (пожарници/спасувачи во воздухопловството),
- лица одговорни за снабдување на воздухопловите со гориво и мазива и
- лица одговорни за операции и одржување на аеродромската инфраструктура,

ѓ) лица одговорни за обезбедување од дејства на незаконско постапување и

е) лица кои скокаат со падобран (падобрански персонал).

(2) Начинот и посебните услови за стручно оспособување на персоналот во воздухопловството, утврдување на стручната оспособеност, издавање на соодветните исправи од страна на Агенцијата, субјектот на воздухопловната индустрија или организацијата за обука, како и за признавање на стекнатото стручно оспособување, положените испити, односно исправите, поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

Член 119

(1) Здравствената способност на персоналот во воздухопловството се утврдува преку воздухопловни здравствени прегледи, освен ако поинаку не е утврдено со овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

(2) Посебните услови за здравствена способност на персоналот во воздухопловството кој врши активности во цивилното воздухопловство, посебните услови, начинот и постапката за вршење воздухопловни здрав-

ствени прегледи, за преиспитување на проценката на здравствената способност и за стекнување на соодветните исправи, поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, здравствените прегледи на персоналот од членот 118 од овој закон може да се вршат во согласност со прописите за безбедност и здравје при работа, доколку тоа е предвидено со подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

(4) Преиспитувањето на проценката од ставот (2) на овој член се врши од страна на второстепена комисија формирана од Агенцијата на барање на лицето кое не било задоволно од проценката. Барањето се поднесува во рок од 15 дена од добиеното известување дека не ги исполнува пропишаните услови за здравствена способност.

(5) Лицата кои учествуваат во работата на второстепената комисија од ставот (4) на овој член имаат право на надоместок кој го утврдува Агенцијата, а го плаќа подносителот на барањето.

(6) Персоналот од членот 118 точка а) од овој закон, кои се сметаат за мобилни работници, имаат право на здравствени прегледи кои ги плаќаат нивните работодавачи.

(7) Посебните услови за здравствена способност на персоналот во воздухопловството кој врши активности со државни воздухоплови, посебните услови, начинот и постапката за вршење здравствени прегледи и за стекнување на соодветните исправи ги пропишуваат министерот за внатрешни работи, односно директорот на Агенцијата за национална безбедност за воздухопловите кога се користат за полициски активности, министерот за одбрана за воздухопловите кога се користат за воени активности и министерот за финансии за воздухопловите кога се користат за царински активности.

Член 120

(1) Стручната подготовка и стручната оспособеност на персоналот во воздухопловството кој врши и обезбедува работи од значење за безбедноста на воздухопловството која се однесува на државните воздухоплови се стекнува во соодветни установи на Министерството за одбрана или Министерството за внатрешни работи.

(2) Стручната подготовка и стручната оспособеност на персоналот во воздухопловството кој врши и обезбедува работи од значење за безбедноста на воздухопловството која се однесува на државните воздухоплови може да се стекне и во странство.

(3) Стручната подготовка и програмите за стручна оспособеност, посебните услови и начинот на издавање, продолжување, суспендирање и одземање на дозволите и овластувањата, како и формата и содржината на образецот на дозволите и овластувањата на персоналот во воздухопловството и друг персонал кој врши и обезбедува работи од значење за безбедноста на воздухопловството која се однесува на државните воздухоплови ги пропишуваат министерот за внатрешни работи односно директорот на Агенцијата за национална безбедност за воздухопловите кога се користат за полициски активности, министерот за одбрана за воздухопловите кога се користат за воени активности и министерот за финансии за воздухопловите кога се користат за царински активности.

Член 121

(1) Агенцијата води регистар на персоналот во воздухопловството за кој таа има издадено исправи.

(2) Формата, содржината, како и начинот на водење на регистарот на персоналот во воздухопловството од ставот (1) на овој член, ги пропишува директорот на Агенцијата.

(3) Надлежните државни органи од областа на полицијата, одбраната или царината водат регистри за персоналот во воздухопловството кој врши воени, по-

лициски, односно царински активности од значење за безбедноста на воздухопловството со државни воздухоплови и е овластен од истите.

(4) Формата, содржината и начинот на водење на регистарот на персоналот во воздухопловството од ставот (3) на овој член ги пропишуваат министерот за внатрешни работи и/или директорот на Агенцијата за национална безбедност за воздухопловите кога се користат за полициски активности, министерот за одбрана за воздухопловите кога се користат за воени активности и министерот за финансии за воздухопловите кога се користат за царински активности.

Член 122

(1) На персоналот во воздухопловството ќе му се суспендира исправата, доколку:

1) против него во кривична или во прекршочна постапка е изречена мерка на безбедност, односно прекршочна санкција забрана за вршење професија, која произлегува од исправата што му е издадена, за времетраење на таа мерка;

2) физички или психички не е способен за вршење работи и задачи за чие извршување му е издадена исправата;

3) при надзор е констатирана повреда на прописите од областа на воздухопловството или користење на исправата во случај кога не ги исполнува пропишаните услови во согласност со кои му е издадена и

4) со проверка се утврди дека работите за коишто му е издадена исправата ги врши под дејство на алкохол, дрога или други психотропни средства или се утврди дека крајно непрофесионално и несвесно ги користи правата од истата.

(2) Во случајот од ставот (1) точка 1 на овој член исправата ја суспендира правното лице коешто ја издало.

(3) Ако воздухопловниот инспектор во вршењето надзор утврди дека постојат причините од ставот (1) точки 2, 3 и 4 на овој член, е должен лицето да го упати на вонредна проверка на здравствената и/или стручната способност, привремено да му ја одземе исправата и во рок од три дена да му ја достави на правното лице кое ја издало.

(4) Постапката за проверка на здравствената и/или стручната способност се врши од страна на правно лице кое е овластено за утврдување на здравствена, односно стручна способност и мора да се заврши во рок од 90 дена од денот на привременото одземање.

(5) Ако при проверката на здравствената способност на персоналот во воздухопловството се утврди дека е наклонет кон употреба на алкохол, дрога или други психотропни средства, исправата трајно ќе му се одземе.

(6) Во случај кога ќе се утврди дека исправата е издадена врз основа на фалсификувани докази, правното лице кое ја издало исправата истата ќе ја повлече.

(7) Во случај на воздухопловна несреќа или сериозен инцидент, Комитетот за истражување може да му предложи на правното лице кое ја издало исправата истата да ја суспендира пред да се изготви конечниот извештај за истрагата на воздухопловната несреќа или сериозен инцидент, по што воздухопловниот инспектор го упатува лицето на вонредна проверка на здравствената и/или стручната способност. Суспензијата на исправата трае до завршување на вонредната проверка во рокот утврден во ставот (4) на овој член.

Член 123

Во случај кога е изгубена исправа на персоналот во воздухопловството издадена од Агенцијата, на сопственикот ќе му се издаде нова исправа откако на сопственикот ќе ја објави за изгубена во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Член 124

(1) Персоналот во воздухопловството треба да поседува соодветна исправа за вршење на работите од своја надлежност и истите да ги врши совесно, квалитетно и уредно во согласност со овој закон и со подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

(2) Персоналот во воздухопловството за време на вршењето на своите работи не смее да биде под влијание на алкохол, опојна дрога или други психотропни средства.

(3) Персоналот во воздухопловството не смее да ги врши своите работи ако е уморен или болен или е во таква психофизичка состојба што го прави неспособен за правилно вршење на тие работи.

(4) За отстранување на персоналот во воздухопловството, одлучува непосредниот раководител и ја известува Агенцијата во рок од 72 часа од донесувањето на одлуката за отстранување.

Член 125

(1) Операторот на воздухоплов треба да обезбеди планирање на времето на должност и времето на летање за членовите на летачкиот и кабинскиот екипаж на воздухоплов, така што нема да се пречекоруваат пропишаните ограничувања во врска со времето поминато на должност, времето поминато во лет и бројот на полетувања и слетувања, како и минималното време за одмор на членовите на екипаж.

(2) Организацијата на работното време на членовите на екипажот на воздухоплов поблиску ги пропишува директорот на Агенцијата.

(3) Лицето кое управува со воздухоплов има право на користење посебно отсуство од работа со надоместок од плата и други права од работен однос во текот на календарската година заради одржување на психофизичката кондиција.

Член 126

(1) Работното време на контролорите на летање, студентите контролори на летање и лицата одговорни за обработка на податоци за лет на воздухоплов (FD) може да трае до 32 часа во текот на седум последователни дена, со тоа што во текот на 90 последователни дена да не изнесува повеќе од 416 часа.

(2) Траењето на непрекинатата работа, траењето на смените и должините на дневниот одмор на контролорите на летање, студентите контролори на летање и лицата одговорни за обработка на податоци за лет на воздухоплов (FD), ги пропишува директорот на Агенцијата.

(3) Контролорите на летање, студентите контролори на летање и лицата одговорни за обработка на податоци за лет на воздухоплов (FD) имаат право на користење посебно отсуство од работа со надоместок на плата и други права од работен однос во текот на календарската година заради одржување на психофизичката кондиција.

ДЕВЕТТИ ДЕЛ

ИСТРАЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВНИ НЕСРЕКИ, СЕРИОЗНИ ИНЦИДЕНТИ, ИНЦИДЕНТИ И НАСТАНИ И ПОТРАГА И СПАСУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВ

1. ИСТРАЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВНИ НЕСРЕКИ, СЕРИОЗНИ ИНЦИДЕНТИ, ИНЦИДЕНТИ И НАСТАНИ

Член 127

(1) Секој настан кој ја загрозува воздухопловната безбедност мора да биде детално истражен, анализиран и класифициран според сериозноста, со цел утврдување на причините, фактите и околностите под кои се случил и преземање соодветни мерки за спречување нови настани на загрозување на безбедноста на цивилното воздухопловство.

(2) Комитетот за истражување од членот 5 став (3) на овој закон ги истражува несреките и сериозните инциденти во кои учествувале цивилни воздухоплови или падобрани.

(3) Субјектите на воздухопловната индустрија првично ги истражуваат, анализираат и класифицираат настаните на загрозување на безбедноста на цивилното воздухопловство во кои самите учествувале.

(4) Субјектите на воздухопловната индустрија по завршување на истражувањето, анализата и првичната класификација на настаните, се должни резултатите од истражувањето на првично класифицираните сериозни инциденти да ги достават до Комитетот за истражување, а резултатите од истражувањето на првично класифицираните инциденти и други настани до Агенцијата.

(5) Покрај задачите од ставовите (2) и (4) на овој член, Комитетот за истражување врши и задачи поврзани со собирање и анализа на податоци и други задачи поврзани со безбедноста во воздухопловството, особено за намалување на ризиците во воздухопловството и спречување несреки, сериозни инциденти и инциденти, под услов овие задачи да не влијаат на независноста на Комитетот за истражување.

Член 128

(1) Ако странски воздухоплов претрпи несреќа, сериозен инцидент или инцидент на територијата на Република Северна Македонија, во истражувањето можат да присуствуваат претставници и нивни советници, доколку е тоа потребно за ефективност на истрагата, од воздухопловните власти или организации на земјата каде што е регистриран воздухопловот, земјата на авиопретставникот, земјата на производство и земјата чии државјани настрадале во несреќата, на нивно барање.

(2) Ако македонски воздухоплов претрпи несреќа, сериозен инцидент или инцидент на територијата на странска држава, треба да бидат определени овластени претставници на Република Северна Македонија и нивни советници, доколку е тоа потребно за ефективност на истрагата, кои ќе присуствуваат во текот на истражувањето на несреќата, сериозниот инцидент или инцидентот на тој воздухоплов.

(3) Овластените претставници на Република Северна Македонија и нивните советници од ставот (2) на овој член ги именува претседателот на Комитетот за истражување и треба да ги исполнуваат условите за истражителите пропишани во членот 131 од овој закон и за истото го информира надлежниот орган на странската држава.

Член 129

(1) Цел на безбедносното истражување на несреки, сериозни инциденти или инциденти е подобрување на воздухопловната безбедност преку собирање безбедносни информации и утврдување на причините за тие несреки, сериозни инциденти или инциденти и преземање соодветни мерки за спречување на нивно повторно настанување.

(2) Безбедносните информации, како и изјавите на лица земени од страна на истражителите, комуникацијата меѓу лицата кои биле вклучени во операциите со воздухопловот, нивните лични или медицински информации, сликите, транскриптите, снимките (CVR и други снимки), мислењата од анализата на информации и други податоци собрани при безбедносното истражување на несреки, сериозни инциденти или инциденти, не смеат несоодветно да се употребуваат.

(3) Несоодветната употреба од ставот (2) на овој член опфаќа употреба на податоците за цели кои не се поврзани со истрагата на несреки или инциденти, утврдување вина или изрекување казни мерки на оперативниот персонал, како и нивно доставување до јавноста, освен кога фактите и доказите укажуваат на постоење намера за причинување штета.

Член 130

(1) За непречено извршување на задачите, Комитетот за истражување треба да биде организациски, функционално и финансиски независен од Министерството за транспорт и врски, Агенцијата и од субјектите на воздухопловната индустрија чии интереси можат да бидат во конфликт со неговите задачи и овластувања.

(2) Средствата и опремата потребни за извршување на задачите на Комитетот за истражување поврзани со истрага на несреки и сериозни инциденти се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија.

Член 131

(1) Комитетот за истражување се состои од тројца истражителите кои ги именува Владата на Република Северна Македонија, од кои еден се именува за претседател.

(2) Истражителите треба да имаат најмалку десет години работно искуство од областа на цивилното воздухопловство, солидно познавање на англискиот јазик и да имаат или имале статус на персонал во воздухопловството во смисла на овој закон.

(3) Истражителите треба да имаат завршено соодветна обука за спроведување истраги и континуирано да го обновуваат и унапредуваат своето професионално знаење.

(4) Комитетот за истражување издава службена легитимација на истражителите, со која ги овластува да вршат истрага на несреќа или сериозен инцидент.

(5) Формата, содржината, начинот на водење на евиденцијата и начинот на издавањето и одземањето на службената легитимација, ги пропишува Владата на Република Северна Македонија.

(6) За својата работа Комитетот за истражување донесува Деловник за работа.

(7) Вработените во Комитетот за истражување кои вршат административни работи имаат статус на административни службеници.

(8) За прашањата кои се однесуваат на работниот однос на вработените од ставот (7) на овој член кои не се уредени со овој закон и со колективен договор, се применуваат одредбите од Законот за административните службеници, Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работните односи.

(9) Вработените во Комитетот кои вршат помошни и технички работи имаат статус на помошно-технички персонал.

(10) За прашањата кои се однесуваат на класификацијата, евиденцијата, вработувањето и мобилноста на вработените од ставот (9) на овој член, се применува Законот за вработени во јавниот сектор, а за другите прашања во врска со работниот однос се применуваат општите прописи за работните односи и колективните договори.

Член 132

(1) За секоја несреќа или сериозен инцидент се именува главен истражител од страна на претседателот на Комитетот за истражување.

(2) Претседателот на Комитетот за истражување во случај на несреќа или сериозен инцидент може да ангажира надворешни експерти од областа на воздухопловството или странски истражни тела од цивилното воздухопловство или други тела кои се квалификувани за истражување на воздухопловни несреки или сериозни инциденти. За нивната работа им следува надоместок определен со договорот за нивно ангажирање.

(3) Ангажираните лица треба да бидат ослободени од редовните работни обврски кај нивните работодавачи и кај истите не смее да постои конфликт на интереси.

(4) Ако во несреќа или сериозен инцидент на странски или домашен цивилен воздухоплов учествувал и државен воздухоплов, во работата на Комитетот за истражување учествува и претставник од надлежниот државен орган од областа на полицијата, одбраната или царината.

(5) Несреќите, сериозните инциденти или инцидентите на државен воздухоплов ги истражува комисија именувана од надлежниот државен орган од областа на полицијата, одбраната или царината.

Член 133

(1) Министерството за внатрешни работи, надлежните судови, Јавното обвинителство и другите субјекти во истражувањето на несреќата или сериозниот инцидент мора да им овозможат на истражителите непречен пристап и контрола на неопходните оперативни, технички и правни информации, докази и документи за истражувањето.

(2) Истражителите и надворешните експерти се должни да ги заштитат безбедносните информации во врска со воздухопловните несреќи или сериозни инциденти од несоодветна употреба согласно со членот 129 ставови (2) и (3) од овој закон.

Член 134

Доколку Комитетот за истражување утврди дека не е во можност во целост да го заврши истражувањето, може да го пренесе извршувањето на истражувањето или дел од истражувањето на несреќа или сериозен инцидент на соодветно истражно тело на друга држава, по претходна согласност од Владата на Република Северна Македонија.

Член 135

(1) Истражителите и надворешните експерти на воздухопловната несреќа или сериозен инцидент ќе го испитаат секое лице за кое сметаат дека би можело да обезбеди релевантни информации за истражувањето и може да истражуваат објекти, документи, записи и податоци од електронски уреди.

(2) Истражителите и надворешните експерти ги имаат следниве права и надлежности:

- слободен и непречен пристап до местото на несреќата или инцидентот, како и до воздухопловот, неговите составни делови или неговите остатоци,
- евидентирање на доказите,
- контролирано отстранување на остатоците или составните делови за преглед или за анализа,
- моментален пристап и користење на содржината од „дрната кутија“ или кои било други записи,
- моментален пристап до резултатите од испитувањата на лицата инволвирани во оперирањето на воздухопловот или до тестовите направени на примероци земени од тие лица,
- испитување сведоци,
- слободен пристап до сите релевантни информации или записи кои се кај сопственикот, авиопревозникот (операторот/корисникот со/на воздухопловот) или кај производителот на воздухопловот од властите одговорни за цивилно воздухопловство или за оперирање со аеродромот или од сите други релевантни субјекти,
- пристап до резултатите од испитувањето (обдукцијата) на телата на жртвите или од тестовите направени на примероци земени од телата на жртвите и
- пристап до информации од истражувањето на несреќата утврдени од Министерството за внатрешни работи, надлежните судови и од Јавното обвинителство.

(3) Секое лице кое учествува во безбедносното истражување на несреќи или сериозни инциденти треба независно да ги извршува своите должности и не смее да добива инструкции од друго лице, освен од главниот истражител или од овластени претставници.

Член 136

(1) Воздухопловот, деловите на воздухопловот и опремата кои биле транспортирани со воздухопловот, падобранот или предметите за кои постои сомнеж дека се можна причина за воздухопловната несреќа, не смеат да се вадат или поместуваат без дозвола од главниот истражител.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член дозвола од главниот истражител не е потребна во случај кога е неопходно спасување човечки живот или во други исклучителни случаи кога е неопходно за спречување на настанување поголеми штетни последици.

(3) Истражување презема мерки за заштита на воздухопловот, остатоците на воздухопловот и местото на несреќата од неовластен пристап, кражба или влошување (оштетување).

Член 137

(1) Комитетот за истражување врз основа на истражувањето на несреќата или сериозниот инцидент подготвува безбедносни препораки, кои ги испраќа до Агенцијата, субјектите на воздухопловната индустрија и/или до други заинтересирани страни.

(2) Агенцијата врз основа на безбедносните препораки од ставот (1) на овој член или кога постои основано сомнение дека нов инцидент или ризик ќе бидат избегнати на тој начин, може со наредба привремено да ја забрани или да ја ограничи употребата на одреден тип воздухоплов, неговите делови, опрема, навигациони уреди, како и изведувањето летови и вршење работа на персоналот во воздухопловството и другиот професионален персонал, сè до моментот на отстранување на можните причини за воздухопловната несреќа, сериозниот инцидент или инцидентот.

(3) Безбедносните препораки немаат за цел да создадат сомнеж на вина или одговорност за воздухопловната несреќа, сериозниот инцидент или инцидентот.

Член 138

Завршеното истражување за воздухопловната несреќа, сериозниот инцидент или инцидентот може да биде повторно отворено доколку се обезбедат нови докази.

Член 139

Владата на Република Северна Македонија поблиску ги пропишува начинот, организацијата, субјектите и принципите по кои се води истражувањето на несреќи, сериозни инциденти, инциденти и други настани на цивилни и на државни воздухоплови, како и начинот на нивно пријавување.

Член 140

(1) Комитетот за истражување одговара за својата работа пред Владата на Република Северна Македонија и најдоцна до 31 јануари во наредната година ѝ доставува годишен извештај за неговата работа во претходната година и годишна програма со финансиски план за работа за наредната година заради разгледување и усвојување.

(2) Актите од ставот (1) на овој член треба да ги содржат и преземените мерки и мерките кои треба да се преземат за подобрување на воздухопловната безбедност.

2. ПОТРАГА ПО ВОЗДУХОПЛОВ И СПАСУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВ

Член 141

(1) Центарот за управување со кризи во својство на Координативен центар за спасување ги организира и координира активностите на потрага и спасување во цивилното воздухопловство на субјектите кои согласно со локацијата, материјалните и човечките ресурси можат да земат учество во системот на потрага и спасување домашен или странски воздухоплов кој исчезнал, се наоѓа во опасност за несреќа или претрпел несреќа на територијата на Република Северна Македонија.

(2) Активностите од ставот (1) на овој член ги спроведуваат единиците на вооружените сили, Министерството за внатрешни работи, службите и единиците на

Дирекцијата за заштита и спасување, службите на правните лица кои се занимаваат со потрага и спасување како нивна редовна активност, како и други правни и физички лица во зависност од обемот, барањата и потребите, а во согласност со нивните права, обврски и одговорности.

(3) Центарот за управување со кризи може да дозволи под негова контрола во активностите на потрага и спасување на странски воздухоплов кој се наоѓа во опасност или претрпел несреќа да учествуваат и операторот на воздухопловот, воздухопловната власт на земјата во која е регистриран тој воздухоплов и/или единиците за потрага и спасување на други земји.

(4) Центарот за управување со кризи го утврдува начинот на координирање на активностите на учесниците во акциите на потрага и спасување со стандардни оперативни процедури донесени во согласност со субјектите од ставот (2) на овој член.

(5) Операторот или сопственикот на воздухопловот, водачот на воздухоплов, операторот на аеродром и надлежните здравствени установи по барање на Центарот за управување со кризи треба да учествуваат во постапката за потрага и спасување, односно да ги ставаат на располагање средствата потребни за потрага и спасување, да обезбедат итна медицинска помош и да преземат мерки за превоз на преживеаните лица.

(6) Начинот, организацијата и субјектите на потрага и спасување на воздухоплов ги пропишува Владата на Република Северна Македонија.

Член 142

(1) Давателот на ATM/ANS услуги со тревога ја започнува постапката за потрага и спасување на воздухопловите што се во надлежност на контролата на летање, други воздухоплови што доставиле план за лет или на друг начин му се познати на давателот на ATM/ANS услуги, како и воздухоплови на кои им се заканува или се предмет на незаконско постапување.

(2) Давателот на ATM/ANS услуги без одлагање ги известува Центарот за управување со кризи и Комитетот за истражување. Комитетот за истражување ги известува операторот, односно сопственикот на воздухопловот и надлежниот орган на земјата во која е регистриран воздухопловот.

Член 143

(1) Субјектите што учествуваат во потрагата и спасувањето од членот 141 став (2) од овој закон имаат право на поврат на реалните трошоци што ги имале при потрагата и спасувањето, кои ги покрива Центарот за управување со кризи кој има право на поврат на средствата од операторот на воздухопловот по кој се трагало или спасувало.

(2) Трошоците за потрага и спасување на Центарот за управување со кризи се финансираат на начин утврден во согласност со членот 58 ставови (3) и (6) од овој закон.

ДЕСЕТТИ ДЕЛ НАДЗОР

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 144

(1) Надзор над спроведувањето на прописите во областа на воздухопловството врши Агенцијата во согласност со овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон преку воздухопловни инспектори (во натамошниот текст: инспектори).

(2) На надзорот над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон не се применуваат одредбите од Законот за инспекциски надзор.

(3) По исклучок од ставот (1) на овој член полициски службеници можат да легитимираат лица кои употребуваат воздухоплови без екипаж или крила за сло-

бодно летање во случаите каде се загрозува животот, личната безбедност и имотот на граѓаните. Во тој случај полициските службеници можат да вршат проверка на лицата и привремено да го одземат воздухопловот доколку истиот претставува закана за општата безбедност. За преземените службени дејства од страна на полициските службеници, Министерството за внатрешни работи ја известува Агенцијата.

(4) Начинот, постапката и посебните услови за вршење надзор и преземање мерки во случај на повреда на одредбите од овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон, ги пропишува министерот за транспорт и врски.

Член 145

Правилата, процедурите и посебните услови за вршење надзор на државни воздухоплови, правата, должностите и обврските како и условите кои треба да ги исполнува лице за да врши надзор, ги пропишуваат министерот за внатрешни работи односно директорот на Агенцијата за национална безбедност за воздухопловите кога се користат за полициски активности, министерот за одбрана за воздухопловите кога се користат за воени активности и министерот за финансии за воздухопловите кога се користат за царински активности.

Член 146

Правните и физичките лица кои подлежат под надзор се обврзани да му овозможат на инспекторот услови да врши надзор, да му обезбедат без одлагање пристап до нивните објекти, воздухоплови, документација, исправи и материјали, на барање на инспекторот да обезбедат точни податоци и информации кои се потребни за вршење на надзорот, како и можност за интервјуирање на одговорните лица, лицата чија работа е предмет на надзорот, како и евентуалните сведоци.

2. ВРШЕЊЕ НА НАДЗОР

Член 147

(1) Надзор на воздухоплов, компонентите на воздухоплов, деловите и опремата и воздушниот сообраќај го опфаќа особено надзорот над примената на прописите за: воздухопловите, особено во однос на условите за безбедно користење на воздухопловот и неговата пловидбеност, производство, одржување, поправка и обнова на воздухоплов, компоненти, делови и опрема, падобрани, исправи, книги и останата документација која треба да биде во воздухопловот; условите за безбедно вршење на воздушен сообраќај, летачките операции (комерцијален воздушен транспорт, специјализирани и некомерцијални операции) и користење на воздухопловите за рекреативни, спортски, школски и за други цели; условите и мерките за обезбедување на авиопревозниците и воздухопловите од дејства на незаконско постапување; условите за економска солвентност на авиопревозниците, осигурувањето, патничките права и формирањето цени.

(2) Надзорот на воздухоплов, компонентите на воздухоплов и воздушниот сообраќај вклучува безбедносен надзор на странски воздухоплови кои слетуваат и/или полетуваат од аеродромите во Република Северна Македонија.

Член 148

Надзор на аеродроми, леталишта и терени го опфаќа особено надзорот над примената на прописите за: безбедно користење на аеродромите, леталиштата и терените, проектирањето, изградбата и реконструкцијата на аеродромот и објектите во зоната на аеродромите, како и објектите надвор од таа зона кои можат да влијаат врз безбедноста на воздушниот сообраќај; обработката на земјиштето во зоната на аеродромите и земјиштето во нивна непосредна близина; одржувањето на аеродромските објекти,

инсталации, уреди и опрема што служат за безбеден воздушен сообраќај; поставувањето, исправноста и одржувањето на знаците за воочување на препреките на аеродромот, односно леталиштето во зоната на аеродромот и леталиштето, како и надвор од таа зона; состојбата на полетно-слетните и другите патеки и на пристанишната платформа и други површини за движење на воздухопловите на аеродромот; исправноста на светлечките системи што служат за приоѓање, слетување и полетување на воздухопловите и за обезбедување на исправноста на основното и резервното напојување со електрична енергија на овие системи и организацијата и безбедносното и економското работењето на операторите на воздухопловни пристаништа.

Член 149

Надзорот на персоналот во воздухопловството го опфаќа особено надзорот над примената на прописите за: работата и начинот на вршење стручни работи; начинот на стручно оспособување, утврдувањето на стручната оспособеност, исправите на тој персонал, нивната стручна и здравствена способност и утврдувањето на здравствената способност.

Член 150

Надзорот на давањето аеродромски услуги и земски услуги на аеродром го опфаќа особено надзорот над примена на прописите за: технички и други услови за безбедно давање земски услуги на аеродром; оптоварувањето на воздухопловот и редоследот на товарот во него, тип на товар и неговата безбедност, доколку истиот содржи опасни материји; постапките на одмрзнување на воздухопловите и полетно-слетната патека како и начинот и постапките за нивна заштита од замрзнување; просториите, техничката опрема и процедурите за вршење преглед на воздухопловите, патниците, багажот и на стоките; противпожарното обезбедување и условите за безбедна противпожарна заштита; информирањето на патниците за идентитетот на авиопревозниците; начинот на формирањето на надоместоците од страна на операторите на воздухопловни пристаништа и давателите на земски услуги на аеродром; организацијата, условите и начинот на давање медицинска заштита, како и обезбедувањето на аеродромите и леталиштата.

Член 151

Надзорот на давањето на АТМ/АНС услуги и потрага и спасување го опфаќа особено надзорот над примена на прописите за: начинот на давање на АТМ/АНС услуги и економското работење на давателот на АТМ/АНС услуги; начинот на работа на Координативниот центар за спасување и субјектите кои се вклучени во системот за потрага и спасување на воздухоплов; обезбедувањето од дејства на незаконско постапување кај давателите на АТМ/АНС услуги; функционирањето на системот за управување со безбедност како и за состојбата, одржувањето и правилното функционирање на техничките средства, уредите и опремата потребни за безбедно давање на АТМ/АНС услуги.

3. ОВЛАСТУВАЊА И НАДЛЕЖНОСТИ НА ИНСПЕКТОР

Член 152

(1) Работи на инспектор може да врши лице кое има овластување издадено од Агенцијата. Овластувањето може да се издаде на лице кое има работно искуство од најмалку пет години на соодветни работни задачи од областа на воздухопловството и кое ги исполнува посебните услови пропишани од страна на Министерството за транспорт и врски.

(2) Инспекторот не смее да врши работи за надоместок во субјектите на воздухопловната индустрија кои се предмет на негов надзор, со цел да се избегне конфликт на интереси.

Член 153

(1) Инспекторот врши надзор, донесува решенија и презема мерки во рамките на неговите права и обврски утврдени со овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

(2) При вршење надзор, во случај на повреда на одредбите од овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон, инспекторот е овластен да ги изрекува следниве административни мерки и тоа: опомена, наредби, забрани и ограничувања, да бара преземање корективни мерки, да суспендира и одзема исправи, да бара вонредни проверки на стручната и здравствената способност на персоналот во воздухопловството, да задржи странски воздухоплов на аеродром, како и да презема други мерки во согласност со меѓународните договори кои ги ратификувала Република Северна Македонија, со овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

(3) Доколку инспекторот за време на вршење на надзорот издаде усна опомена, наредба или забрана, треба во рок од три дена за тоа писмено да го извести лицето на кое истата се однесува.

(4) Против административните мерки од ставот (2) на овој член преземени од страна на Агенцијата, незадоволната странка има право на судска заштита пред Управниот суд, во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

(5) Тужбата против решението од ставот (4) на овој член не го одлага извршувањето на одлуката.

Член 154

(1) За време на вршење надзор инспекторот е обврзан да ги извести присутните претставници или вработени во правното лице или физичкото лице врз кое што се врши надзор за неговото присуство.

(2) Доколку инспекторот утврди грешки и неправилности во работата на надзорираното правно лице, за тоа го известува одговорното лице.

(3) При вршењето на надзорот инспекторите треба да носат соодветна опрема неопходна за извршување на своите надлежности утврдени со подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

Член 155

Инспекторот се обврзува да ги чува како тајна информациите/податоците кои ги дознал за време на вршењето надзор.

Член 156

(1) За време на вршење на надзорот инспекторот мора да поседува службена легитимација, со која се утврдуваат неговото својство и овластувања.

(2) Формата, содржината, начинот на чување на службените легитимации, како и постапката за издавање и повлекување на истите, ја пропишува директорот на Агенцијата.

Член 157

Инспекторот има право и обврска на стручно оспособување, напредна обука и обновување на постигнатите знаења во согласност со годишната програма за работа на Агенцијата.

ЕДИНАЕСЕТТИ ДЕЛ ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 158

Покрај административните мерки од членот 153 став (2) од овој закон, инспекторот може да покрене прекршочна постапка за прекршоците дадени во членовите 159, 160 и 161 од овој закон.

Член 159

(1) Глоба во износ која не може да биде помала од: - 500 евра во денарска противвредност ниту поголема од 1.000 евра во денарска противвредност за микротрговци,

- 1.000 евра во денарска противвредност ниту поголема од 2.000 евра во денарска противвредност за мали трговци,

- 2.000 евра во денарска противвредност ниту поголема од 6.000 евра во денарска противвредност за средни трговци и

- 5.000 евра во денарска противвредност ниту поголема од 10.000 евра во денарска противвредност за големи трговци,

се изрекува за прекршок на правното лице, ако:

1) не се придржува на условите пропишани во Национална програма за безбедност на полетно-слетните патеки (член 27);

2) работи без одобрена аеродромска програма за обезбедување или без програма за обезбедување на авиопревозник или на ATM/ANS давател на услуги, изработена во согласност со Националната програма за обезбедување во цивилното воздухопловство, или не имплементира мерки за обезбедување во согласност со соодветните одобрени програми за обезбедување (член 28 ставови (1), (2), (3), (4), (5), (6) и (10));

3) врши безбедносни контроли на карго и пошта без одобрение на Агенцијата (член 28 став (9));

4) врши меѓународен воздушен превоз, а не ги исполнува пропишаните услови од меѓународните договори и/или другите меѓународни акти што ја обврзуваат Република Северна Македонија (член 46);

5) не го одржува превозот редовно и уредно; своите работи ги врши така што не овозможува редовно и уредно одвивање на воздушниот сообраќај и/или не доставува месечен извештај за редовноста и уредноста на воздушниот сообраќај на Агенцијата (член 47);

6) се даваат ATM/ANS услуги спротивно на одредбите за управување со воздушниот простор пропишани од Владата на Република Северна Македонија (член 60 став (1));

7) се постават пречки, емисиски уреди, објекти, далноводи или други уреди што емитуваат електромагнетни бранови на оддалеченост од која со својата работа можат да ја попречат работата на техничките средства и на уредите за давање на услугите во воздушниот сообраќај или ако не обезбедат приоритет во врските неопходни за давање на ATM/ANS услуги (член 62);

8) не се придржува на условите и начинот на давање на услугата аеродромско информирање за лет пропишани од директорот на Агенцијата (член 67 став (2));

9) техничките средства, уредите и опремата за давање на ATM/ANS услуги не се осигурани од оштетување или уништување (член 71 став (2));

10) не е осигуран за штета причинета на трети лица или не обезбеди систем на препознавање, процена и намалување на ризиците кои се присутни при давањето на ATM/ANS услугите во согласност со прифатените меѓународни стандарди (член 73 ставови (1) и (5));

11) при издавање акти за градење во согласност со Законот за градење, инвеститорот не прибави согласност од аспект на безбедноста на воздушниот сообраќај (член 80 ставови (1) и (2));

12) полетно-слетните и другите патеки, платформата, објектите, инсталациите, уредите или опремата не ги искористува според нивната намена и капацитет во согласност со одредбите од овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон и ако не му овозможи користење на аеродромските објекти и инфраструктура на воздухоплов кој има одобрение за летање во македонскиот воздушен простор (член 81 ставови (1) и (2));

13) не го определува надоместокот за користење на аеродромска инфраструктура на начин пропишан од министерот за транспорт и врски (член 82 став (3));

14) аеродромот не е отворен за воздушен сообраќај во утврденото време и утврденото време не е објавено на начин вообичаен во воздушниот сообраќај (член 83);

15) не се придржува на пропишаните правила за доделување слотови (член 84 став (5));

16) не ја извести Агенцијата и давателот на ATM/ANS услуги во пропишаниот рок за секоја планирана промена на намената, класата или категоријата на аеродромот, потоа за секоја планирана работа во поголем обем којашто предизвикува затворање на делови од аеродромот или ограничување на користењето на површините за маневрирање, како и за секоја ненадејна и непредвидена промена, работа или интервенција (член 87);

17) изградбата, поставувањето и обележувањето на објекти, инсталации и уреди во зоната на аеродромот или леталиштето, вклучувајќи ги и објектите и уредите за контрола на летањето, како и на објекти надвор од зоната на аеродромот и леталиштето коишто можат да влијаат врз безбедноста на воздушниот сообраќај не ги врши на начин пропишан со овој и друг закон и согласно со условите пропишани од директорот на Агенцијата или ако земјиштето во зоната на аеродромот, односно во близина на аеродромот не го обработува или не го користи на начин пропишан со овој и друг закон и согласно со условите што ги пропишал директорот на Агенцијата (член 88 и 89);

18) на аеродромот или леталиштето не е организирано противпожарно-спасувачко и медицинско обезбедување, а на воздухопловно пристаниште не е организирана противпожарна-спасувачка служба, служба за итна медицинска помош и служба за земски услуги на аеродром, под услови и на начин пропишани од директорот на Агенцијата (член 91 став (1));

19) на воздухопловното пристаниште не го организира снабдувањето на клипни и млазни воздухоплови со гориво во согласност со важечкиот стандард за квалитет или ако не обезбеди гориво и мазиво за најмалку триденвна употреба според планираниот обем на сообраќајот на воздухопловното пристаниште, како и ако поради виша сила или друг вонреден настан не ги извести операторот на аеродромот, Агенцијата и надлежната контрола на летање дека не е во можност да го снабди воздухопловот со гориво и мазиво (член 91 ставови (4), (5) и (6));

20) не се придржува на пропишаните услови за пристап на пазарот за извршување земски услуги на аеродром (член 92 став (1));

21) работи без одобрена програма за олеснување, изработена во согласност со Националната програма за олеснување во воздухопловството или не имплементира мерки за олеснување во согласност со одобрена програма за олеснување или не се придржува на пропишаните мерки и процедури од Владата на Република Северна Македонија (член 96 ставови (4), (5) и (6) и член 97 став (6));

22) странски воздухоплов за време на летањето во македонски воздушен простор не ги носи ознаките определени со прописот на земјата во која е регистриран или ознаките предвидени со меѓународна спогодба (член 109);

23) врши проектирање или производство на воздухоплови, производи, делови и опрема на воздухоплови или на падобрани, а не ги исполнува условите пропишани од директорот на Агенцијата (член 112 став (1));

24) врши одржување на воздухоплови, производи, делови и опрема на воздухоплови или на падобрани спротивно на условите пропишани од директорот на Агенцијата (член 114 став (2));

25) не ја извести Агенцијата за околности, настани, пропусти и откриени неправилности како на воздухопловот така и во поглед на документацијата, што можат негативно да влијаат на пловидбеноста на воздухопловот (член 116 став (2)) и

26) сериозните инциденти, инцидентите и другите настани на загрозување на безбедноста на цивилното воздухопловство првично не ги истражува, анализира и класифицира и доколку по завршување на истражува-

њето и класификацијата на сериозните инциденти, инцидентите и другите настани не ги достави резултатите од истражувањето на сериозните инциденти до Комитетот за истражување, а резултатите од истражените инциденти и други настани до Агенцијата (член 127 ставови (3) и (4)).

(2) Глоба во износ од 250 од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице.

(3) Покрај глобата од ставот (1) на овој член, на правното лице може да му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење одделна дејност во траење до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

(4) Покрај глобата од ставот (2) на овој член, на одговорното лице во правното лице може да му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење професија, дејност или должност во траење до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

Член 160

(1) Глоба во износ кој не може да биде помал од:

- 500 евра во денарска противвредност ниту поголема од 1.000 евра во денарска противвредност за микротрговци,

- 1.000 евра во денарска противвредност, ниту поголема од 2.000 евра во денарска противвредност за мали трговци,

- 2.000 евра во денарска противвредност ниту поголема од 6.000 евра во денарска противвредност за средни трговци и

- 5.000 евра во денарска противвредност ниту поголема од 10.000 евра во денарска противвредност за големи трговци,

се изрекува за прекршок на правното лице, ако:

1) не постапува по издадените наредби и/или оперативни директиви како и по изречените наредби, забрани, ограничувања и други мерки преземени од инспектор (член 17 став (1) алинеја 12 и член 153 став (2));

2) не воспостави и не одржува систем за управување со безбедноста во согласност со Националната програма за безбедност (член 24 став (4));

3) не се придржува на заедничките основни правила кои се однесуваат на различните дејности во областа на цивилното воздухопловство (член 26);

4) не ги почитува пропишаните услови, правила и мерки за обезбедување од дејства на незаконско постапување од Владата на Република Северна Македонија или не воспостави критични делови на безбедноста ограничени зони на аеродроми каде што повеќе од 40 вработени поседуваат аеродромска идентификациона картичка (член 28 ставови (7) и (8));

5) не се придржува кон условите пропишани со Националната програма за обезбедување во цивилното воздухопловство, Националната програма за обука за обезбедување во цивилното воздухопловство и кон други програми и планови (член 30 став (6));

6) не се придржува на пропишаните услови за безбедно користење и вршење на летачки операции со воздухоплови без екипаж, системи на воздухоплови без екипаж и на воздухопловни модели (член 31 став (1));

7) користи воздухоплов кој не ги исполнува условите пропишани со овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон (член 32 став (1));

8) во воздушниот сообраќај се користи воздухоплов спротивно на видот, категоријата и намената утврдени во уверението за пловидбеност или употребната дозвола (член 32 став (2));

9) не се придржува кон пропишаните правила за летање на воздухопловите (член 32 став (3));

10) врши воздушен сообраќај над подрачје кое е прогласено за забранета, условно забранета зона или опасна зона или над определени подрачја во забрането време или под или над определената височина (член 34 ставови (1) и (2));

11) во однос на воздухопловот којшто се приближува или лета преку забранета, условно забранета зона или опасна зона или лета низ неа, не ги преземе пропишаните мерки за враќање на воздухопловот на патеката на летот определена со одобриениот план за летање или ако не иницира постапка за присилно слетување на воздухопловот (член 34 ставови (4) и (5));

12) насочува светла, ласери или одблесози кон воздухоплови во лет и ако употребува уреди за попречување на глобалните системи за сателитска навигација (член 35);

13) без одлагање не ги извести Агенцијата, Министерството за одбрана и Министерството за внатрешни работи за дозволен влез на воздухоплов во македонскиот воздушен простор без претходно одобрение за летање во случај на опасни и неповолни временски услови, хуманитарни активности, активности за заштита на луѓе и имот од пожар, град, како и за ефикасност на воздушниот сообраќај (член 36);

14) употребува ракети против градоносни облаци без согласност од надлежната контрола на летање и спротивно на условите и начинот што ги пропишува Владата на Република Северна Македонија (член 37);

15) странски воздухоплов лета во македонски воздушен простор без одобрение или, ако дозволи странски воздухоплов да слета без претходно одобрение за летање (член 41 став (1));

16) врши летачки операции спротивно на условите и начинот пропишани од директорот на Агенцијата (член 51 став (2));

17) примаат, предаваат или превезуваат стока или поштенски пратки кои содржат опасни материи кои се забранети за воздушен превоз и кои не се соодветно подготвени на начин согласен со пропишаните услови утврдени во овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон и ако не се придржува на условите за организирање воздушен превоз на опасни материи односно за нивно прифаќање, испраќање, подготвување односно класифицирање, пакување, обележување и означување на стока и поштенски пратки кои содржат опасни материи, како и на условите за стручно оспособување за опасни материи (член 52);

18) за време на воздушниот сообраќај во воздухопловот не се наоѓаат исправите и книгите и другите документи пропишани со Чикашката конвенција, со овој закон и со подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон (член 53);

19) организира натпревар или воздухопловна манифестација без добиено одобрение од Агенцијата и од давателот на ATM услуги или спротивно на условите и начинот пропишани од директорот на Агенцијата (член 55);

20) не се придржува на пропишаните услови и начин за давање на ATM/ANS услуги пропишани од директорот на Агенцијата (член 56 став (5));

21) при давање на ATM/ANS услуги не се употребуваат мерните единици, кратенките и мерилата што се утврдени со закон, важечките стандарди или меѓународните договори што ја обврзуваат Република Северна Македонија (член 57);

22) техничките средства, опремата, уредите и објектите за давање на ATM/ANS услуги не ги заштитува од оштетување или уништување, потоа не се придржува на начинот на нивно поставување, заштитување и одржување пропишан од директорот на Агенцијата и ако дефектот на тие средства, опрема и уреди не се објави веднаш на начин вообичаен во воздушниот сообраќај (член 62 ставови (3), (4) и (7));

23) не се придржува на правилата и условите за заемна оперативност на системите, нивните составни делови и поврзаните процедури пропишани од директорот на Агенцијата (член 63);

24) не утврдат начин, постапки, процедури и други услови за безбедно полетување или слетување и одобрените начини, постапки и други услови не се објават на начин вообичаен во воздушниот сообраќај (член 65);

25) не ги дефинира и објави на начин вообичаен во воздушниот сообраќај минималните безбедносни нивоа за летање со воздухоплови над препреки или ако не ги утврди оперативните минимуми за секој аеродром што го користи за слетување и полетување, како и аеродромските оперативни минимуми на начин што го пропишува директорот на Агенцијата (член 66);

26) не го изготвува и редовно ажурира Зборникот на воздухопловни информации врз основа на податоци добиени од утврдените оригинатори (член 69);

27) користи аеродром и леталиште што не ги исполнува условите за безбедност на воздушниот сообраќај пропишани со овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон (член 75);

28) изградбата, одржувањето и користењето на аеродромот односно леталиштето не ги врши во согласност со условите пропишани од директорот на Агенцијата (член 79 став (1));

29) користи терен спротивно на условите пропишани од директорот на Агенцијата (член 79 став (3));

30) не отстрани објект или природна препрека изградени спротивно на овој закон и подзаконските акти донесени врз основа на овој закон (член 90);

31) на аеродром или леталиште не е организирано противпожарно-спасувачко и медицинско обезбедување, а на воздухопловно пристаниште не организира противпожарно-спасувачка служба, служба за итна медицинска помош, служба за земски услуги на аеродром или не се придржува на условите и начинот за давање аеродромски услуги и земски услуги на аеродром пропишани од директорот на Агенцијата (член 91 став (1));

32) користи воздухоплов кој не е регистриран, односно евидентиран (член 101 став (1));

33) на Агенцијата не ѝ ги достави исправите на воздухопловот избришан од регистарот, односно од евиденцијата на воздухоплови на Република Северна Македонија (член 106 став (3));

34) воздухоплов не носи знаци на државна припадност, регистарски ознаки и други евиденциски ознаки или е обележан спротивно на начинот и местото пропишани од директорот на Агенцијата или, ако други ознаки и натписи на воздухопловот ја попречуваат видливоста на знаците на државна припадност, регистарските ознаки и другите евиденциски ознаки (член 108);

35) користи воздухоплов, производи, делови и опрема на воздухоплов коишто не ги исполнуваат условите за безбеден воздушен сообраќај и пловидбеност, предвидени со овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон (член 110 став (1) и член 115 став (3));

36) во текот на користење воздухоплов не врши прегледи и проверки на воздухоплов, производи, делови и опрема на воздухоплов и не ги одржува во пловидбена состојба која обезбедува безбеден воздушен сообраќај во согласност со одредбите од овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон (член 114 ставови (1) и (2));

37) не презема мерки за заштита од бучава од воздухопловите или ако бучавата и емисијата на гасови кои се создаваат од воздухопловите при полетување и слетување не се под пропишаните максимално дозволени јачини на бучава, односно максимално количество на емисија на гасови пропишани од директорот на Агенцијата (член 117);

38) врши стручно оспособување и утврдување на стручна оспособеност на персонал во воздухопловството спротивно на условите пропишани од директорот на Агенцијата (член 118 став (2));

39) утврди здравствена способност за вршење работи на персонал во воздухопловството спротивно на пропишаните услови, или ако врши воздухопловни здравствени прегледи спротивно на условите, начинот и постапката за вршење воздухопловни здравствени прегледи пропишани од директорот на Агенцијата (член 119 став (2));

40) работите од своја надлежност како персонал во воздухопловството ги врши без соодветна исправа или истите ги врши несовесно, неквалитетно, неуредно и спротивно на овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон (член 124 став (1));

41) доколку не обезбеди планирање на времето на должност и времето на летање за членовите на летачкиот и кабинскиот екипаж на воздухоплов така што нема да се пречекоруваат пропишаните ограничувања во врска со времето поминато на должност, времето поминато во лет и бројот на полетувања и слетувања, минималното време за одмор на членовите на екипаж, односно постапува спротивно на одредбите за организацијата на работното време на членовите на екипаж на воздухоплов (член 125 ставови (1) и (2));

42) несоодветно употребува безбедносни информации, изјави на лица земени од страна на истражителите, комуникација меѓу лицата кои биле вклучени во операциите со воздухопловот, нивните лични или медицински информации, слики, транскрипти, снимки (CVR и други снимки), мислења од анализата на информации и други податоци собрани при безбедносно истражување несреќи, сериозни инциденти или инциденти (член 129 ставови (2) и (3));

43) не се придржува кон обврските, начинот, организацијата и принципите за истражување, односно спречување и пријавување несреќи, сериозни инциденти, инциденти и други настани пропишани од Владата на Република Северна Македонија (член 139);

44) операторот или сопственикот на воздухопловот, водачот на воздухоплов, и операторот на аеродром, по барање на Центарот за управување со кризи не земат учество во постапката за потрага и спасување, односно не ги стават на располагање средствата потребни за потрага и спасување, не преземат мерки за превоз на преживеаните лица или не се придржуваат на начинот и организацијата на потрага и спасување на воздухоплов пропишани од Владата на Република Северна Македонија (член 141, ставови (5) и (6));

45) не ја започне постапката за потрага и спасување на воздухоплови со тревога или ако без одлагање не го известат Центарот за управување со кризи и Комитетот за истражување (член 142 ставови (1) и (2)) и

46) не му овозможат на инспекторот услови да врши надзор, или ако без одлагање не му обезбедат пристап до нивните објекти, воздухоплови, документација, исправи, материјали или, ако на барање на инспекторот не обезбедат точни податоци и информации кои се потребни за вршење на надзорот, како и можност за интервјуирање на одговорни лица, лица чија работа е предмет на надзорот, како и евентуалните сведоци (член 146).

(2) Глоба во износ 250 од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице.

(3) Глоба во износ од 150 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршокот од ставот (1) на овој член на физичко лице.

(4) Покрај глобата од ставот (1) на овој член на правното лице може да му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење одделна дејност во траење до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

(5) Покрај глобата од ставот (2) на овој член, на одговорното лице во правното лице може да му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење професија, дејност или должност во траење до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

Член 161

(1) Глоба во износ од 150 до 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице, ако:

1) не се придржува кон условите пропишани со Националната програма за обезбедување во цивилното воздухопловство, Националната програма за обука за обезбедување во цивилното воздухопловство и со други програми и планови (член 30 став (6));

2) на воздушниот пат, терминалната област, во аеродромската зона или над воздухопловното пристаниште скока со падобран од воздухоплов во лет или не се придржува на посебните услови, начинот и правилата на скокање со падобран од воздухоплов пропишани од директорот на Агенцијата (член 38 ставови (1) и (2));

3) странски воздухоплов лета во македонски воздушен простор без одобрение (член 41 став (1));

4) без посебно одобрение полетува и слетува на аеродроми, терени, односно леталишта што не се отворени за меѓународен воздушен сообраќај (член 43 став (2));

5) по напуштање на македонскиот воздушен простор, при повторно враќање, слета на територијата на Република Северна Македонија на аеродром што не е отворен за меѓународен воздушен сообраќај или на аеродром, терен, односно леталиште што не е отворено за меѓународен сообраќај без посебно одобрение (член 43 став (5));

6) странскиот воздухоплов носи активно наполнето стрелачко, ракетно или бомбардерско вооружување, како и активна опрема за снимање, а тоа не е предвидено со меѓународен договор што го ратификувала Република Северна Македонија (член 44);

7) не отстрани објект или природна препрека изградени спротивно на овој закон и подзаконските акти донесени врз основа на овој закон (член 90);

8) не се придржува на условите за проектирање или производство на воздухоплови, производи, делови и опрема на воздухоплов и на падобрани, што ги пропишува директорот на Агенцијата (член 112);

9) утврди здравствена способност за вршење работи на персонал во воздухопловството спротивно на пропишаните услови, како и врши воздухопловни здравствени прегледи спротивно на условите, начинот и постапката за вршење воздухопловни здравствени прегледи, пропишани од директорот на Агенцијата (член 119 став (2));

10) работите од своја надлежност како персонал во воздухопловството ги врши без соодветна исправа или истите ги врши несовесно, некавалитетно, неуредно и спротивно на овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон (член 124 став (1));

11) за време на вршењето на своите работи како персонал во воздухопловството е под дејство на алкохол, опојна дрога или други психотропни средства, или е уморен или болен, или ако е во таква психофизичка состојба што го прави неспособен да ги врши тие работи (член 124 ставови (2) и (3));

12) доколку не обезбеди планирање на времето на должност и времето на летање за членовите на летачкиот и кабинскиот екипаж на воздухоплов така што нема да се пречекоруваат пропишаните ограничувања во врска со времето поминато на должност, времето поминато во лет и бројот на полетувања и слетувања, минималното време за одмор на членовите на екипаж, односно постапува спротивно на одредбите за организацијата на работното време на членовите на екипаж на воздухоплов (член 125 ставови (1) и (2));

13) постапува спротивно на одредбите за траење на непрекинатата работа, траење на смените и должината на дневниот одмор за контролор на летање, студент контролор на летање или лице одговорно за обработка на податоци за лет на воздухоплов (FD) пропишани од директорот на Агенцијата (член 126 став (2)) и

14) несоодветно употребува безбедносни информации, изјави на лица земено од страна на истражителите, комуникација меѓу лицата кои биле вклучени во операциите со воздухопловот, нивните лични или медицински информации, слики, транскрипти, снимки

(CVR) и други снимки), мислења од анализата на информации и други податоци собрани при безбедно истражување на несреќи, сериозни инциденти или инциденти (член 129 ставови (2) и (3)).

(2) Покрај глобата за прекршокот од ставот (1) на овој член ќе се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење професија, дејност или должност на персоналот во воздухопловство.

(3) Забраната од ставот (2) на овој член се изрекува во траење до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

Член 162

(1) Прекршочната постапка за прекршоците предвидени со овој закон се покренува пред надлежен суд.

(2) За прекршоците од членовите 159, 160 и 161 од овој закон инспекторот, пред поднесување барање за поведување прекршочна постапка пред надлежен суд, ќе спроведе постапка за порамнување со издавање прекршочен платен налог во согласност со Законот за прекршоците.

(3) Формата и содржината на прекршочниот платен налог ја пропишува директорот на Агенцијата.

(4) Одмерувањето на висината на глобата која е пропишана во согласност со овој закон се врши во согласност со Законот за прекршоците.

(5) Сторителот кој со заминување во странство би можел да го одбегне плаќањето на глобата, е должен веднаш да ја плати глобата изречена со прекршочниот платен налог.

(6) Ако сторителот не ја плати глобата во рокот од ставот (5) на овој член, во тој случај воздухопловниот инспектор ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка пред надлежен суд и привремено ќе ги одземе патната исправа или личната карта или друга соодветна исправа од областа на воздухопловството додека не биде доставен доказ дека глобата е платена, но најдолго осум дена од денот на одземањето на исправите.

ДВАНАЕСЕТТИ ДЕЛ ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 163

(1) Постапките кои се започнати пред влегувањето во сила на овој закон ќе се завршат според прописите кои важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Исправите кои се издадени пред влегувањето во сила на овој закон се заменуваат, продолжуваат и/или обновуваат под услови и постапка пропишани во согласност со подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон.

(3) Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(4) До денот на влегувањето во сила на подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се применуваат постојните прописи.

(5) Доколку одредбите на овој закон и подзаконските прописи донесени врз основа на овој закон се разликуваат од меѓународните договори кои ги ратификувала Република Северна Македонија, тогаш ќе се применуваат одредбите од меѓународните договори.

Член 164

(1) Одредбите со кои се утврдуваат надлежности, обврски и одговорности на Центарот за управување со кризи ќе започнат да се применуваат во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) Одредбите на членот 12 став (1) алинеја 5 и став (3) од Законот за воздухопловство („Службен весник на Република Македонија” број 14/2006, 24/2007, 103/2008, 67/10, 24/12, 80/12, 155/12, 42/14, 97/15, 152/15, 27/16, 31/16 и 64/18 и „Службен весник на Ре-

публика Северна Македонија“ број 220/19) ќе продолжат да се применуваат до денот на започнувањето со наплата на надоместокот од членот 21 став (1) алинеја 5 од овој закон.

(3) Одредбите од членот 21 став (1) алинеја 5 и ставовите (4), (5), (6), (7) и (8) од овој закон ќе започнат да се применуваат со денот на започнувањето со наплата на надоместокот од членот 21 став (1) алинеја 5 од овој закон, но не подоцна од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(4) Услугата на аеродромско информирање во лет од членот 67 од овој закон ќе започне да се обезбедува најдоцна во рок од три години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(5) Одредбите на членовите од 82-а, 82-б, 82-в, 82-г, 82-д, 82-ѓ, 82-е, 82-ж, 82-з, 82-с, 82-и, 82-ј, 82-к, 82-л и 82-љ од Законот за воздухопловство („Службен весник на Република Македонија“ број 14/2006, 24/2007, 103/2008, 67/10, 24/12, 80/12, 155/12, 42/14, 97/15, 152/15, 27/16, 31/16 и 64/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 220/19) ќе продолжат да се применуваат до донесувањето на подзаконскиот пропис утврден во членот 92 од овој закон.

(6) Одредбите од членот 83 од Законот за воздухопловство („Службен весник на Република Македонија“ број 14/2006, 24/2007, 103/2008, 67/10, 24/12, 80/12, 155/12, 42/14, 97/15, 152/15, 27/16, 31/16 и 64/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 220/19) ќе продолжат да се применуваат до донесувањето на подзаконскиот пропис утврден во членот 30 став (6) од овој закон.

(7) Одредбите од членовите 95 и 100 од Законот за воздухопловство („Службен весник на Република Македонија“ број 14/2006, 24/2007, 103/2008, 67/10, 24/12, 80/12, 155/12, 42/14, 97/15, 152/15, 27/16, 31/16 и 64/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 220/19) ќе продолжат да се применуваат до донесувањето на подзаконскиот пропис утврден во членовите 105 и 106 од овој закон.

(8) Одредбата од членот 106 став (1), која се однесува на уверението за deregistracija на воздухоплов ќе започне да се применува од 1 март 2024 година.

(9) Помошниците-контролори на летање ќе вршат обработка на податоци за лет на воздухоплов во согласност со овој закон до донесувањето на подзаконскиот акт од членот 118 став (2) од овој закон, по што ќе се стекнат со статус на лица одговорни за обработка на податоци за лет на воздухоплов (FD).

(10) Давателот на услуги на воздухопловна навигација ќе го усогласи своето работење со одредбите од овој закон, најдоцна до 1 јануари 2025 година.

Член 165

(1) Членовите на Управниот одбор на Агенцијата именувани до денот на влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да ја извршуваат функцијата до истекот на мандатот за кој се именувани.

(2) Директорот на Агенцијата избран до денот на влегувањето во сила на овој закон продолжува да ја извршува функцијата до истекот на мандатот за кој е избран.

Член 166

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за воздухопловство („Службен весник на Република Македонија“ број 14/2006, 24/2007, 103/2008, 67/10, 24/12, 80/12, 155/12, 42/14, 97/15, 152/15, 27/16, 31/16 и 64/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 220/19).

Член 167

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I G J I AVIACIONIT

PJESA E PARË DISPOZITAT THEMELORE

Neni 1

(1) Me këtë ligj rregullohen veprimtaritë nga fusha e aviacionit që kryhen në territorin dhe hapësirën ajrore të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(2) Jashtë territorit dhe hapësirës ajrore të Republikës së Maqedonisë së Veriut, dispozitat e këtij ligji dhe dispozitat nënligjore të miratuara në bazë të këtij ligji zbatohen në fluturaket e regjistruara në Republikën e Maqedonisë së Veriut, nëse janë në pajtim me legjislacionin e shtetit, në territorin e të cilit gjendet fluturakja.

(3) Dispozitat e këtij ligji zbatohen ndaj fluturakeve vendore civile, ndërkaq, ndaj fluturakeve të huaja civile, kur kryejnë veprimtari nga fusha e aviacionit civil në territorin dhe në hapësirën ajrore të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

(4) Dispozitat e këtij ligji zbatohen ndaj fluturakeve shtetërore vetëm nëse kjo parashihet qartë me këtë ligj.

(5) Dispozitat e këtij ligji zbatohen ndaj aeroportëve civile, ndërkaq, ndaj aeroportëve dhe pjesës ushtarake të aeroportëve ushtarako-civile (aerportet e përziera) zbatohen vetëm nëse kjo parashihet qartë me këtë ligj.

(6) Veprimtaritë nga fusha e aviacionit civil kryhen në territorin dhe në hapësirën ajrore të Republikës së Maqedonisë së Veriut në pajtim me këtë ligj, me dispozitat e tjera vendore, me Konventën Ndërnacionale të Aviacionit Civil (në tekstin e mëtejshëm: Konventa e Çikagos) dhe anekset e saj dhe marrëveshjet e tjera ndërnacionale që ratifikohen nga Republika e Maqedonisë së Veriut.

Neni 2

(1) Republika e Maqedonisë së Veriut ka sovranitet të plotë dhe të pakufizuar të hapësirës ajrore mbi territorin e saj dhe organizon menaxhimin e trafikut ajror dhe shërbimet e navigacionit të aviacionit (në tekstin e mëtejshëm: shërbimet ATM/ANS) në këtë hapësirë.

(2) Hapësira ajrore e Republikës së Maqedonisë së Veriut (në tekstin e mëtejshëm: hapësira ajrore maqedonase) është e pacenueshme.

Neni 3

(1) Dispozitat nënligjore të parapara me këtë ligj përgatiten në pajtim me standardet e pranuar ndërnacionale të aviacionit, praktikata e rekomanduara dhe legjislacionin e BE-së përkatësisht EASA, ICAO, ECAC dhe EUROCONTROL, si dhe marrëveshjet e ratifikuara ndërnacionale.

(2) Standardet ndërnacionale, rregullativat, udhëzimet dhe praktikata e rekomanduara ku ky ligj dhe dispozitat nënligjore të parapara me këtë ligj kryejnë vetëm udhëzim, konsiderohen të pranuar dhe zbatohen drejtpërdrejt.

(3) Dispozitat nënligjore për fluturaket shtetërore të parapara me këtë ligj përgatiten nga Ministria e Punëve të Brendshme, gjegjësisht Agjencia e Sigurisë Nacionale kur fluturaket shfrytëzohen për aktivitete policore, nga Ministria e Mbrojtjes kur fluturaket shfrytëzohen për aktivitete ushtarake dhe nga Ministria e Financave kur fluturaket shfrytëzohen për aktivitete doganore (në tekstin e mëtejshëm: organet kompetente shtetërore nga fusha e policisë, e mbrojtjes ose e doganës) në pajtim me standardet, dispozitat dhe procedurat përkatëse ndërnacionale.

(4) Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut miraton akte nënligjore me të cilat përcaktohen masat, mënyrat dhe kushtet e zbatimit në BE dhe standardet ndërnacionale, praktikata e rekomanduara dhe normativat nga fusha e aviacionit në pajtim me dispozitat e këtij ligji.